

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedoljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnice: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiale: Novo mesto

SCOUENEC

Vojno poročilo št. 558 Boji pri Tobruku, Sollumu in Bardiji

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

V Marmariki se boji nadaljujejo zahodno od Tobruka. Novi močni sovražni napadi, podprti s tanki, so bili odbiti.

Okoli Solluma in Bardije se je poživela delavnost topništva na obeh straneh.

Nemški in italijanski strmoglavci so večkrat bombardirali zbiranja sovražnih motoriziranih sredstev in avtomobilske kolone na področju Bir Hacheima. Med letalskimi boji je nemško lovsko letalstvo sestrelilo šest letal.

Nemška letala so prehitela pomorsko skupino, ki je dne 10. decembra bombardirala Derno. Zadelo se z bombami zopet križarko in rušilec.

Na srednjem delu Sredozemskega morja so naši lovci uničili dve sovražni letali. Pri poskusu poleta nad zaliv Argostoli je protiletalska obramba sestrelila še tretje letalo. Eno naše letalo se ni vrnilo.

Dne 11. decembra zjutraj so sovražna križarka in dva rušilec ponovila obstreljevanje Derna. Nekaj izstrelkov je zopet padlo na bolnišnico »Principe di Piemonte«. Škoda je majhna, baterije Kraljeve mornarice so začele streljati na križarko, ki je bila kakor se zdi zadeta.

Polet nad Benghazi v noči od 10. na 11. december je zahteval tri žrtve; škoda ni bilo.

Naša letala so bombardirala pomorsko oporišče La Valetto na Malti.

Kakor je poročalo vojno poročilo z dne 10. decembra, je bil torpediran parnik, ki je vozil angleške ujetnike. Reševalna dela so omogočila rešitev približno 1800 mož, med njimi tudi nekaj ranjenec.

Bojišče v Marmariki, 12. dec. AS. Prebivalstvo v Libiji, italijanski bojevniki in njihovi nemški zavezniki so z velikim navdušenjem poslušali govore Duceja in Hitlerja. Sile Osi so namreč ravno na tem bojišču že dolgo v boju proti Združenim državam, kajti boj se vrši med italijanskimi silami in silami ameriške proizvodnje. Amerikanci so tanki, ameriško je vojno gradivo in ameriška so letala, ki jih uničujejo italijanske in nemške čete. Zato so Italijani in Nemci, ki se vojskujejo v Libiji sprejeli oba govora kot logični zaključek že obstoječih pogojev in se je tako samo razčistil položaj, ki je bil še dvopenen. S te zemlje pošiljajo italijanski bojevniki tovariški pozdrav japonskim bojevnikom in izražajo svoje veliko priznanje zmagovitim dejanjem japonske oborožene sile.

Rim, 12. dec. AS. Churchill je včeraj izjavil v spodnji zbornici, da je namesto generala Cunninghama bil imenovan za poveljnika angleških sil na Bližnjem vzhodu brigadni general Ritchie. Angleško uradno poročilo pa, ki pravi, da je bil general Cunningham odstavljen zaradi izpranosti in iz zdravstvenih razlogov, je po vsem svetu natečeno na ironične komentarje.

Na bojišču, 12. dec. AS. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča, da so letala uspešno bombardirala to noč pomorsko oporišče La Valetto na Malti. Sovražni protiletalski ogenj je bil slaboten. Naši bombniki so zadeli v polno vse cilje.

Živahno delovanje italijanskega letalstva na vzhodu Lepa slovesnost na italijanskem letališču na vzhodu

Vzhodno bojišče, 12. dec. AS. Vojni dopisnik agencije Stefani podčrtava izredno živahno sodelovanje italijanskih lovskih in izvidniških letal pri nedavnih ofenzivah. Vključno s slabim vremenskim razmeram in silnemu mrazu, so italijanski lovci povsod sodelovali, kjer je bilo mogoče in to s svojo tradicionalno žilavostjo. Italijanska letalska letala so zlasti včeraj v zaporednih valovih napadala sovražne kolone na področju, kjer je sovražnik skušal napasti našo pehotno kolono. Italijanski lovci so se spustili zelo nizko in so z ognjem iz strojne obisipali sovražnika.

Med tem bojem so na letališču slavili praznik Marije iz Loreta, ki varuje letalce. Poveljnik letalstva je razdelil odlikovanje letalcem. Odlikovanci pa so bili zaposleni pri napadih na sovražnika in so dobili odlikovanje, ko so se spuščali od časa do časa na letališče po strelivo ali gorivo. Srebrno kolajno je prejel neki podčastnik-mehanik, ki je izvidniško letalo ubranil pred tremi sovjetskimi lovci. Dasi je bil ranjen v nogo, je vendarle streljal naprej in sestrelil eno sovražno

Japonska ofenziva na Tihem morju se nadaljuje

Stockholm, 12. dec. AS. Ameriški časnikar, ki je bil na angleški ladji »Prince of Wales«, se je srečno rešil in je sedaj sporočil svojemu listu, da sta se potopila admiral Tom Phillips, ki je poveljeval angleškemu brodomu v Singapuru in poveljnik bojne ladje Leach. Utonilo je nad tisoč mož posadke.

Londonski »Daily Express« piše, da je ta nesreča bila huda ura za angleški imperij. Ta nesreča je prav tolikšna, kakor je bila nesreča v Dunquerqueju. Tudi »Times« se piše o tem hudem udarcu angleškemu imperiju. List opozarja ladjedelnice, da naj pospešijo svoje delo, kajti država potrebuje novih bojnih ladij.

Sanghaj, 12. dec. AS. Po poročilih iz Manille, so tam v sredo imeli štiri letalske alarme. Očividci pripovedujejo, da so japonska letala napadala samo vojaške cilje, na mesto Manillo pa ni padla nobena bomba.

Tokio, 12. dec. AS. Radijska postaja v Tokiju objavlja, da uradno poročilo mornariškega odseka japonskega cesarskega glavnega stana pravi, da so japonske letalske sile izvedle 10. decembra velike napade na Filipine. V letalskem boju nad Manillo je bilo sestreljenih 45 sovražnih letal, na tleh pa razdejanih 36 ameriških letal. Amerikanci so tedaj izgubili vsega 81 letal. Pri Havajih je bila v polno zadeta ena ameriška križarka, podmornica in še neka manjša vojna ladja.

Saigon, 12. dec. AS. Iz Sydneya se je zvedelo, da je avstralska vlada zaradi silnih ameriških in angleških izgub na Tihem morju odredila, da se naj uporablja najstrožji ukrepi, ki naj preprečijo napad na Avstralijo, poleg tega pa onemogočijo tudi sabotažna dejanja.

Saigon, 12. dec. AS. Iz Singapurga se je izvedelo, da so japonska letala napravila veliko škodo na letališču Butterfield, ki je nasproti polotoku Penang. Japonska letala so zmetala na to letališče dež bomb. Izvedelo se je, da so iz Nizozemske Indije hitro poslali letala na pomoč.

Tokio, 12. dec. AS. Med včerajšnjimi napadi na Hongkong sta bili dve angleški topničarki tako poškodovani, da nista več sposobni za plovbo. Japonska letala so kljub slabemu vremenu večkrat napadla angleške pomorske sile v pristanišču. Vsa japonska letala so se ne poškodovana vrnila na svoja oporišča.

Japonski cesarski glavni stan pa je snoči objavil uradno poročilo, ki pravi, da je japonsko letalstvo od 8. decembra do včeraj sestrelilo ali pa uničilo 86 sovražnih letal na Malajskem polotoku.

Japonsko vojno poročilo

Tokio, 12. dec. AS. Mornariški odsek japonskega cesarskega glavnega stana je objavil ob 11. uri po japonskem času, da sta bili v bojih nad Filipini do sedaj sestreljeni 202 ameriški letali. Japonska mornarica je izgubila 9 letal, ker so se letala s posadko kot živa torpeda vrgla na cilje. Neko drugo letalo še pogrešajo. Lahka križarka je bila le malo poškodovana in se še udeležuje bojev. Milolovec je bil potopljen, mnogo članov posadke pa je bilo rešenih. Neki drugi minolovec je bil hudo poškodovan.

Japonci operirajo s padalci

Macao, 12. decembra. AS: Poročila s Filipinov javljajo, da so se na severnem delu otoka Luzona izkrcali japonske čete, ki so v trdem boju z ameriškimi četami. Boji se bijejo na širini 150 kilometrov. Japonci so zasedli mali otok Lubang. Preden so Japonci zasedli pristanišče Vigan, so se spustili japonski padalci. Včeraj so Japonci štirikrat iz zraka napadli Manillo in povzročili velika razaranja. Na letališču pri Manilli je bilo uničenih 81 ameriških letal, Japonci pa so izgubili samo pet letal. Hudi boji v zraku so tudi nad Malajskim polotokom. Tu so boji z angleškim letalstvom. Angleške čete se ustavljajo japonskemu

prodiranju južno od letališča Kota Bahru. Japonci so izkrcali tudi težke tanke na Malajskem polotoku. Japonci so se izkrcali tudi v Kuantanu na Malajskem polotoku. Na mnogih krajih je prese- netljivi japonski napad popolnoma uspel. Poročajo tudi, da so Angleži pričeli izpraznjevati Rangoon v Birmaniji.

Angleži priznavajo velike izgube

Saigon, 12. dec. AS. Iz Singapurga poročajo, da Angleži priznavajo, da boji na severnem delu Malajskega polotoka niso ugodni in da se ne razvijajo po načrtu, angleške čete pa so imele že velike izgube. Angleško poveljstvo priznava, da imajo Japonci letalsko premoč v tej pokrajini.

Tokio, 12. dec. AS. Mornariški odsek japonskega cesarskega glavnega stana je danes zjutraj ob 6.30 po japonskem času objavil, da so se novi oddelki japonskih čet izkrcali na Luzonu.

Japonska bojna ladja ni potopljena

Tokio, 12. dec. AS. Amerikanci so razširili novico, da bi naj bila severno od otoka Luzona potopljena japonska bojna ladja »Haruna«. Japonski pristojni krogi izjavljajo, da so imeli Amerikanci lahko križarko za bojno ladjo, o tej lahki križarki pa Japonci objavljajo, da je bila le malo poškodovana.

Smrt ameriškega admirala

Tokio, 12. decembra. AS: Japonski listi poročajo, da je prvi dan pri japonskem napadu na Honolulu bil ubit admiral Kimmel na admiralski ladji »Pennsylvania«. Reuter pa poroča, da je bil ob istem napadu ubit tudi podadmiral Kidd Campbell. Admiral Kimmel je bil poveljnik tihomorskega ameriškega brodoma. Campbell pa je bil poveljnik pomorskega generalnega štaba.

Vrhovni poveljnik japonske vojske

Tokio, 12. dec. AS. Za poveljnika vseh japonskih vojnih sil je bil imenovan knez Higazikuni.

Minister Knox v Honolulu

Stockholm, 12. dec. AS. Iz ameriškega vira se je izvedelo, da je ameriški minister Knox prišel v Honolulu na Havajskih otokih.

Vojaška in zavezniška pogodba med Italijo, Nemčijo in Japonsko

Rim, 12. decembra. AS. Nova zavezniška pogodba med Italijo, Nemčijo in Japonsko, ki je bila včeraj sklenjena v Berlinu, se glasi:

Politika predsednika Roosevelta je imela v zadnjih letih v tesni zvezi z Anglijo točno določeni cilji, da ustvari in ohrani v opresivni obliki oblast nad vsemi svetovnimi viri, da odvzame italijanskemu, nemškemu in japonskemu narodu sleherni možnost in prekrži sleherni pot, da bi same poskrbele za svoje elementarne potrebe dela in življenja. Ta politika, ki so jo Zedinjene države in Anglija vztrajno in zagrizeno vodile, je prišla do izraza v stalnem odporu proti temu, da bi se omogočila legitimna revizija svetovnega položaja, spriču katere bi bilo mogoče ustvariti nov red sodelovanja med narodi, ki bi imel nujno za osnovo pravičnejšo razdelitev svetovnih rezerv v skladu s potrebami teh narodov.

V evropski vojni je predsednik Roosevelt jasno zavezel sovrazno stališče nasproti osnoma silama: Ni okleval pred nobeno pobudo in pred nobenim ukrepom, pred nobeno grožnjo, ki ne bi bile neposredno naperjene proti temu silama. Nešto je primerov odkritega gaženja mednarodnega prava, ki jih je odredil in izvršil proti Italiji in Nemčiji. Navesti je treba le nasilja, s katerimi je omejil ali celo odpravil lastninsko in osebo svobodo italijanskih in nemških podanikov, odredil zaplenbo italijan-

Japonske čete na južni obali Luzona

Tokio, 12. dec. AS. Cesarski glavni etan je objavil, da so se oddelki mornarice in vojske danes ob zori izkrcali na južni obali Luzona, ki je največji med Filipinskimi otoki.

Italijanske čestitke japonski vojski

Sanghaj, 12. dec. AS. Italijanski vojaški odposlanec Calletti se je podal k poveljniku mornarice v Sanghaju admiralu Oki in mu v imenu veleposlanika Talianija izrekel prisrčne čestitke italijanske vlade k velikim uspehom in zmagam japonske mornarice.

Popoldne se je admiral Oka podal k italijanskemu veleposlaniku in ga zaprosil, da naj v Rim sporoči zahvalo japonske mornarice.

Japonska plovba v kitajskih vodah neomejena

Sanghaj, 12. dec. AS. Japonske paroplovne družbe so objavile, da se bo parniški promet vršil točno po urniku in ne bo omejen, ker ima Japonska popolno nadzorstvo nad kitajskimi vodami.

Japonsko vojno brodomje

Japonska razpolaga z 283 vojnimi ladjami. Med njimi je 10 bojnih ladij oklopnice, in sicer 4 razreda »Hongo« po 29.500 ton, ki so bile zgrajene leta 1917 in kasneje obnovljene; 2 razreda »Huso« po 29.330 ton, ki sta bili zgrajeni v letih 1913 in 1915 in obnovljeni 1933. Dalje dve razreda »Hise«, približno enake starosti in tonaže. Končno dve oklopnici »Nagato« in »Mato«, ki sta bili zgrajeni že po svetovni vojni in modernizirani leta 1936. Imata 32.720 ton.

Končno je leta 1937 pričela Japonska graditi štiri bojne ladje velikanke po 40.000 ton in oborožene s topovi 406 in 457 mm. Te ladje verjetno še niso dograjene.

Dalje ima Japonska mogočno ladjevje letalonošilk, in sicer 8 velikih ladij, ladje »Hosho« 17.500 ton s 26 letali; »Akagi« 30.000 ton in 60 letal, »Kaga« 27.000 ton in 80 letal, »Rino« 7000 ton in 24 letal, »Sora« in »Hirio« po 10.000 ton in vsaka 80 letal, potem »Korin« in »Tokak« po 14.000 ton.

Tej mogočni skupini vojnih ladij je treba prišteti še 9 velikih križark, 24 lahkih križark, nad 100 rušilev, 70 podmornic in še veliko drugih ladij. Vloga japonskega vojnega brodoma bo v sedanji vojni gotovo velika, ker se bo vojska na Pacifiku odigravala predvsem na morju.

skih ladij v severoameriških lukah, obsodbe in internacije tem ladjam pripadajočih posadk, izdal povelje amer. mornarici, da v nasprotju s sleherni pravno odredbo napade italijanske in nemške ladje in jih uniči. Člani ameriške vlade so se celo upali ponasati se z vojnimi dejanji proti ladjam Osi, z napadi in potapljanjem naših podmornic. Odgovorni ameriški elementi so celo ponovno in odkrito napovedali načrte za napad na Italijo in Nemčijo in v Zedinjenih državah je bil še »red kratkim objavljene neovržne dokument, ki je razkril načrt predsednika Roosevelta, da bi v letu 1943 z orožjem napadel Italijo in Nemčijo.

Nasproti takim grožnjam, izzivanju in kršenju mednarodnega prava sta Italija in Nemčija nastopili resno in velikodušno, z odkrito in globoko željo, da bi se izognili vojni z Združenimi državami in razširjenju spora. Toda to njuno stališče ni moglo in ne more biti brez meje. Spriču položaja, ki je nastal, in v duhu zvestega izpolnjevanja klavzul trojnega pakta z dne 27. septembra 1940, smatrata zdaj, da sta dolžni boriti se ob strani Japonske, nastopiti v skupni borbi v svojo obrambo, za ohranitev svobode in neodvisnosti svojih narodov in svojih imperijev, proti ameriškim Zedinjenim državam in proti Angliji.

V ta namen so vlade vseh treh sil sklenile naslednji sporazum:

Spriču neomajne odločitve, da so orožje ne odložijo, dokler se ne bo zmagovito zaključila skupna vojna proti ameriškim Zedinjenim državam in Angliji, so se italijanska, nemška in japonska vlada sporazumele o naslednjih točkah:

Člen 1. Italija, Nemčija in Japonska se bodo skupno borile v vojni, ki so jim jo vsilile ameriške Zedinjene države in Anglija, z vsemi sredstvi, ki so jim na razpolago, in do končne zmage.

Člen 2. Italija, Nemčija in Japonska se obvezujejo, da ne bodo sklenile ne premirja ne miru, ne z ameriškimi Zedinjenimi državami ne z Anglijo, ne da bi se o tem med seboj popolnoma sporazumele.

Člen 3. Italija, Nemčija in Japonska bodo tudi po zmagovitem zaključku vojne najtnejše sodelovale v smislu trojnega pakta, ki so ga sklenile 27. septembra 1940, da bi dosegle nov pravičen red.

Člen 4. Ta pogodba se uveljavi takoj ob podpisu in ostane v veljavi enako dolgo kakor trojni pakt, ki je bil sklenjen 27. septembra leta 1940.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Področje bojev na Tihem morju

Železniška konferenca med Hrvatsko in Madžarsko

Zagreb, 12. dec. AS. Od 15. do 20. decembra bo v Budimpešti konferenca hrvatskih in madžarskih železniških strokovnjakov, na kateri bodo uredili vprašanje prometa, in sicer osebnega in blagovnega med obema državama. Dne 18. in 19. decembra pa se bo tudi začel zopet železniški promet čez most pri Gjekenjesu. Ta most čez Dravo je ena najvažnejših hrvatskih železniških zgradb.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Visoke pogodbenne stranke se bodo v primer- nem trenutku pred potekom tega roka sporazu- mele glede nadaljnjega oblika svojega sodelova- nja, kakor to določa 3. člen te pogodbe.

Izjava japonskega zun. ministra

Tokio, 12. dec. AS. Japonski zunanji mini- ster Togo je z ozirom na italijansko in nem- ško napoved vojne Zdrženim državam dejal:

Ta dogodek in pa čudoviti uspehi, ki so jih cesarske oborožene sile dosegle, odpirajo svetlo bodočnost pred japonskim cesarstvom, ki odločno nadaljuje z ustvarjanjem novega reda na svetu. Italija, Nemčija in Japonska so v novi pogodbi izrekle namen, da bodo nadaljevale skupno vojno zoper Združene države in Anglijo vse do slavne zmage. V trenutku, ko je svet na odločilnem obr- atu, kakor mu v zgodovini ni primere, nam je v veliko zadovoljstvo dejstvo, da Japonska z ojače- nim zaupanjem in obnovljenim trdnim sklepom, da bo dosegla slavno zmago, koraka proti usta- rjeni novi svetovni, ki bo temeljila na pravičnosti in na moralnosti, in to v tesnem sodelovanju s svojimi zaveznicami Italijo in Nemčijo.

Japonski veleposlanik v Berlinu izjavlja

Berlin, 12. dec. AS. Japonski veleposlanik v Berlinu general Ošima je podal naslednjo izjavo:

Nemčija, Italija in Japonska so podpisale po- godbo, ki je svetovno zgodovinskega pomena. Na podlagi te pogodbe bodo v tesnem oboroženem bratstvu vse tri velesile izvajale obnovitveno delo za nov svet. Japonska se nerazdružno povezuje z Nemčijo in Italijo, dvema bojevitima naroda- ma, ki sta v svojih slavnihih bojnih tradicijah v sedanji vojni kar najbolj potrdila te svoje lastno- sti pri uspehih, ki sta jih dosegla. Japonska bo ponesla svoje orožje do zmage na velikem azijskem prostoru in tako ne bo razočarala upov, ki jih nanjo stavijo njeni prijatelji in zavezniki. To zavezništvo pomeni poleg tega tudi končno zmago na zahodu in na vzhodu.

Že pri prvih bojih proti Združenim državam nam je nebo naklonilo velike uspehe. Mi se bo- mo vojskovali naprej z naraščajočim pogumom in se bomo vedno držali opozorila naših predni- kov, ki pravi, da naj po zmagi še bolj utrdimo svojo moč. Vsi tisti, ki nas bodo ovirali in nam nastavliali sovražne zasede, se bodo zlomili. Ja- ponska se bo z ramo ob rami vojskovala do končne zmage za preosnovo in za mir v novem svetu. Naj živi Nemčija, naj živi Italija, naj živi Japonska!

Izjava japonskega veleposlanika v Rimu

Rim, 12. dec. AS. Japonski veleposlanik Ekse. Zembei Horikiri je podal agenciji Stefani nasled- njo izjavo:

Italija, Japonska in Nemčija, ti trije veliki narodi, so z objavljeno vojaško pogodbo še bolj povežali med seboj svoje zveze in se vojskujejo naprej, da bi dosegli skupno neizbežno zmago. Jaz verujem, da ima ta pogodba važen pomen, ker je uresničila na jasen način trojne zveze in jekle- ne pogodbe. Tudi po vojni bo ta pogodba imela svojo vrednost, da se uresniči naš veliki ideal upostavitve novega reda na svetu.

Madžarska v vojni z Ameriko

Budimpešta, 12. dec. AS. Madžarsko zunanje ministrstvo je izdalo naslednje uradno poročilo:

Kakor je znano, sta kraljeva italijanska in nemška vlada izjavili, da sta v vojnem stanju z Združenimi državami. Kraljeva madžarska vlada, zvesta duhu pogodbe o trojni zvezi, po- trjuje svojo popolno vzajemnost z državami Osi. Predsednik vlade in zunanji minister Bar- dossy je zapovedal, naj se takoj izroče potni listi ameriškega poslaniku v Budimpešti. Hk- rati je bilo ukrenjeno, da se madžarski poslanik v Washingtonu odpokliče.

Uradno poročilo je bilo objavljeno pozno zvečer in je vzbudilo kar najugodnejši vtis v madžarskih političnih krogih, ki menijo, da je to najna posledica razvoja dogodkov in nova potrditev neporušljive vzajemnosti med Ma- džarsko ter med državami trojne zveze.

Bolivija napovedala vojno Japonski

Buenos Aires, 12. decembra. AS: Iz La Paza poročajo, da je bolivijska vlada napovedala vojno Japonski.

Odmev vojne napovedi v Švici

Bern, 12. dec. AS: Novico o tem, da sta Ita- lija in Nemčija napovedali vojno Združenim drža- vam, so listi objavili s posebnimi izdajami. Več večernikov piše, da je bilo to vojno napoved pri- čakovati, drugi listi pa podčrtavajo dejstvo, da je bila vojna napovedana istočasno v Rimu in v Ber- linu. Ta istočasnost priča o popolni soglasnosti med obema državama in njuno popolno vzajem- nost z Japonsko. Listi tudi podčrtavajo pomen, da je bila sklenjena vojaška pogodba med tremi imperiji.

Zaplemba japonskega premoženja v Peruju

Lima, 12. dec. AS. Vlada je izdala naredbo, s katero je zaplenjeno vse japonsko premoženje v Peruju. Dekret pravi, da hoče vlada na ta na- čin preprečiti motnje v narodnem gospodarstvu.

Turčija in dogodki na Daljnem vzhodu

Carigrad, 12. dec. AS. Vstop Japonske v voj- no je vzbudil v Turčiji veliko pozornost. Javno mnenje in politični krogi z veliko nestrpnostjo zasledujejo dogodke na Daljnem vzhodu. Neka- teri listi pišejo, da je Roosevelt napravil veliko napako, ker je nasproti Japonski prišel s politiko sile. Listi dalje piše, da je Roosevelt navajen, da mednarodno politiko vodi z nasilnimi besedami in pri tem spominja na hude besedne napade na Nemčijo. Toda to je rodilo ravno nasproten uspeh. Rooseveltovi govori niso ostrašili ne Japonske, ne Nemčije. Roosevelt bi dosegel več, ko bi vodil bolj pomirljivo politiko. Zopet drugi listi pišejo, da je ameriško in pa japonsko stališče popolnoma nezdružljivo in je moralo dovesti do vojne. Vse- eno pa bi se vojna mogla še odložiti. Toda način, kako je Roosevelt obravnaval z Japonci, je bil žaljiv in Japonci ponižanja niso hoteli več pre- nášati.

Na vzhodu samo krajevni boji

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 12. decembra. Nem- ško vrhovno poveljstvo objavlja:

Tudi večeraj so bili na vzhodnem bojišču samo krajevni boji.

Na Atlantiku so nemške podmornice potopile štiri angleške parnike s skupno 27.700 to- nami, med temi pa je bila velika petrolejska ladja. Poleg tega pa so torpedi močno poško- dovali dve stražarski ladji in petrolejsko ladjo.

Včeraj je angleško letalstvo izvedlo brez- uspešne motilne napade na prostor v nemškem zalivu, ponoči pa v severni in zahodni Nemčiji in sta bila pri tem dva sovražna bombnika se- streljena.

V Severni Afriki se boji nadaljujejo. Nem- ške in italijanske letalske skupine so razbile angleške kolone tankov in motornih vozil. Med letalskimi boji so nemški lovci sestrelili 6 so- vražnih letal. Nemška bojna letala so ponoči

bombardirala pristanišče v Tobruku in železni- ške cilje pri Sidi Baraniju.

V času od 3.—9. decembra je angleško le- talstvo izgubilo 69 letal, od tega 34 letal na Sredozemskem morju in v Severni Afriki. V istem času smo v boju proti Angliji izgubili 18 lastnih letal.

Helsinki, 12. dec. AS. Po zadnjih poročilih z bojišča se mora ugotoviti, da so Sovjeti do- živeli hud poraz med Karhumakijem in Po- venco, kjer je bilo uničenih troje ruskih divizij. Na bojišču je obležalo 10.000 mrtvih Rusov. Ostanek teh treh ruskih divizij se skuša sedaj z begom rešiti. Plen je velik. Zaplenjenih je mnogo težkih tankov in topov. Število ujetnikov presega 2500.

Berlin, 12. dec. as. Ponoči je sovražnik metal zažigalne in eksplozivne bombe na več krajev v zahodni Nemčiji. Več oseb je bilo ranjenih in v raznih delih mest je bila prizadeta škoda na stanovanjskih hišah. Po dosedanjih poročilih je bilo sestreljeno eno napadalno letalo.

Obrambni govori pred tržaškim sodiščem

Sodba bo najbrž v nedeljo

Trst, 11. dec. s. Danes so se pred posebnim sodiščem za varstvo države nadaljevali govori zagovornikov. Najprej je nastopil odvetnik Presti, ki brani Rivančiča, trbiškega atenta- torja. Prosil je za milostno sodbo.

Odvetnik Freschi je branil obtožena Ščuko in Kavca, za katere je državni pravnik zahte- val smrtno kazen in je izročil prošnjo, da bi Ščuki prizanesli z glavno kaznijo. Glede Kavca, ki bi lahko bil materialni atentator na Duce- jevo življenje, ko je državni vodja obiskal Kobarid, se odvetnik Freschi docela strinja s podlostjo zamisli in zločinskega sklepa, a ven- dar skuša podčrtati okoliščino, da se je obto- ženec držal dejanja, potem ko si je izprašal vest, ki ga je začela mučiti v uri priprave. Branilec je zaključil s prošnjo, naj bi sodišče izreklo milostno sodbo.

Gospodarstvo

Predpisi za ukoriščanje maščob iz kosti in živalskih odpadkov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino na podstavi kr. ukaza z dne 3. maja 1941- XIX št. 291 in

smatrajo za potrebno in nujno, da se uredi ukoriščanje maščob iz kosti in drugih živalskih odpadkov,

odreja:

Člen 1. Akcijska družba za kemično indu- strijo v Ljubljani se pooblašča za pridobivanje maščob iz kosti, rogov, parkljev, kožne mezdre in iz drugih živalskih odpadkov vobče.

Člen 2. Zaloge maščob iz kosti in iz živa- lskih odpadkov vobče, kakor tudi zaloge kosti pri družbi iz 1. člena, na dan, ko stopi ta na- redba v veljavo, se morajo prijaviti v treh dneh Visokemu komisariatu.

Zaloge teh maščob kakor tudi vseh maščob, pridobljenih po členu 1., so pod zaporom na raz- pologo Visokemu komisariatu, ki odredi njih predajo napravam za razkol (razmiljenje), ka- tere določi sam.

Člen 3. Zgoraj imenovana družba mora vo- diti prejemno knjigo za zbrano surovo blago, za predelane in za pridobljene maščobe ter oddajo knjigo za količine maščob, predane na- pravam za razkol. Držati se mora nadalje vseh tehničnih in upravnih predpisov, ki jih izda Visoki komisariat.

Člen 4. Maščobne kisline, dobljene pri raz- kolu, se odkazejo po razdelilnem načrtu, ki ga sestavi Zbornica za trgovino in industrijo in odobri Visoki komisariat, napravam v Ljub- ljanski pokrajini, ki predelujejo take kisline.

Člen 5. Kost, rogov, parklji in mezdra, namenjeni za prodajo, se morajo oddati nepo- sredno Akcijski družbi za kemično industrijo v Ljubljani ali njenim za to pooblaščenim po- verjenikom.

Člen 6. Vsakršna pogodbeni zaveza o ka- kršni koli odsvojitvi ali oddaji maščob iz ko- sti, dalje kosti, rogov, parkljev in mezdre, ve- lja za razveljavljeno na dan, ko stopi ta na- redba v veljavo.

Člen 7. Cene za oddajo proizvodov iz te naredbe določi Visoki komisariat.

Člen 8. Kršitelji določb te naredbe se ka- znujejo v denarju do 5000 lir, v hušjih prime- rih pa z zaporom do šestih mesecev. Poleg tega se odredi zaplemba blaga.

Člen 9. Ta naredba, ki razveljavlja vse nasprotne ali z njo nezdružljive določbe, stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 8. decembra 1941-XX.

Visoki komisar
za Ljubljansko pokrajino:
Emilio Grazioli.

Najvišje cene za sir

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je odredil naslednje najvišje prodajne cene za sir: na debelo (prva številka) in na drobno (druga številka):

grana tipico 1939 27.20—31.50, grana tipico 1940 24.75—28.80, Emental in Sbrinz 17.95—20.30, Asiago 15.75—17.70, Fontina 18.25—20.60, Provo- lone 16.60—18.20, Mozzarella 15.35—17.60, Belpaese in Italico 15.15—18.50, Gorgonzola 23—27.50, Ta- legglio 14.60—16.70, Quartirolo 14.10—16.20, Fusi (Roma, Erbo, Blu itd.) 18.40—21 in Pecorino Ro- ma 21.05—24 lir za kilogram.

V ceni na debelo ni všteta trošarina, cene s erazumejo franko skladišče trgovca na debelo. V ceni na drobno je všteta trošarina, cene se raz- zumejo franko prodajalca trgovca na drobno.

Navedene cene morajo biti nabite v proda- jalnicah na občinstvu dobro vidnem mestu. Okrajna načelstva lahko določijo še nižje cene nego so označene v teh določbah, vsako zvišanje cen pa mora prej odobriti Visoki komisariat. Kršitelji naredbe se kaznujejo po uredbi o cenah z dne 12. marca 1941. Objavljena je naredba v Službenem listu z dne 10. decembra in je tega dne stopila v veljavo.

Imenovanje članov odbora za preureditev za- sebnega zavarovanja. Visoki komisar za Ljubljan- sko pokrajino je z ozirom na določbe za preu- reditev zasebnega zavarovanja in z ozirom na pred- loge zainteresiranih družb imenoval naslednji od- bor: predsednik adv. Teobaldo Zennaro, odposla- nec Visokega komisariata, podpredsednik dr. Ivan Slokar, predsednik Zveze bančnih in zavaroval- nih zavodov; člani: cav. uff. Costante Pessato (na- mestnik Josip Zotti), predstavnik Nacionalnega zavarovalnega zavoda, cav. dr. Albert Rossi (na- mestnik dr. Leo Skala), predstavnik Splošne za- varovalne družbe, Ferruccio Sbis (namestnik K. Miran), predstavnik Jadran. zavarovalne družbe, Ivan Martelanc (namestnik Avgust Novak), pred- stavnik Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani, inž. Alojzij Majec (namestnik Milan Jug), predstavnik Zavarovalne banke Slavija, za izvedenca pa je imenovan Ivan Lah (za njegovega namestnika pa dr. Josip Dermastija). Tajnik odbora, ki ima svoj sedež pri Visokem komisariatu za Ljubljansko po- krajino, Gledališka ulica 3, je dr. Milan Bano.

Novi sezname oseb, ki so zaprosile za izselitev v Nemčijo, Službeni list z dne 10. decembra ob- javlja 34.—37. seznam oseb, ki so zaprosile za izselitev v Nemčijo. 34. seznam obsega 282 oseb iz občin Koprivnik, Stari log in Kočevje okolica, 35. seznam obsega 224 oseb iz občin Stari log in Kočevje-okolica, Šalka vas, 36. seznam obsega 193 oseb iz občin Stari log, Črmošnjice, Semič in pa Melika, Novo mesto in Šmilhel-Stopiče, 37. seznam pa obsega 136 oseb iz občin Črnomelj, Črnomelj- okolica, Stari log, Črmošnjice, Semič itd. More- bitni upniki morajo v dveh tednih od dne objave prijaviti svoje terjatve iz katerega koli naslova pobotnemu uradu za terjatve in dolgove v Ljub- ljani.

Iz zadružnega registra. Vpisane so bile na- slednje izpremembe: Pri Domu in miru, podjetju za pridobivanje stanovanjskih hiš za vseučilišče prof in uradnike v Ljubljani je bil izbrisan za- radi smrti član uprave dr. Metod Dolenc. — Pri Gospodarski zvezi v Ljubljani je bil izbrisan po- oblaščenec Besednjak Alfonz. — Pri Strojni za- drugi v Brodu pri Novem mestu sta bila izbrisana člana uprave Gačnik Franc in Golobč Ivan, vpisana pa Brule Franc in Stangelj Ivan. — Pri Nabavljajni zadruzi državnih uslužbencev in upo- kojenecv v Kočevju je bil izbrisan član uprave Uršič Fraye, vpisan pa Košir Vinko. — Pri Na- bavni in prodajni zadruzi v Mirni peči sta bila izbrisana člana uprave Grdenz Alojz in Franc Sa- je, vpisana pa Makše Anton in Rus Franc. — Pri Kmetijski nabavni zadruzi v Višnji gori je bil izbrisan član uprave Čoš Jože, vpisan pa Gros Janez. — Po končani likvidaciji je bila izbrisana Zveza lesnih domačih obrti v likvidaciji v Rib- nici.

Likvidacija: Sloga, gospodarska in podporna zadruga slovenskih kmetov in delavcev z omeje- nim jamstvom v Črnomlju.

Zbor upnikov Here, stavbne zadruge v Ljub- ljani je sklican za 17. decembra ob 11 pri Okro- žnem sodišču, odd. III., soba št. 112. Na dnevnem redu so poročila o rešitvi računa upravitelja ma- se in o stanju imovine konkurzne mase, izvolitev novega upravitelja mase, razdelitev razpoložljive imovine konkurzne mase itd.

Prepoved izdelovanja kandiranega maronija, uporabe jaje pri izdelovanju likerjev in uporabe kostanja v slaščični proizvodnji. Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal odredbo, po ka- teri je prepovedano uporabljati jaje pri izde- lovanju likerjev in katerega koli drugega poslašče- valnega proizvoda, nadalje je prepovedano izde- lovati kandirane marone in vobče uporabljati ko- stanj pri kateri koli drugi vrsti slaščične proiz- vodnje. Kandirani maroni in s kostanjem priprav- ljene slaščice, kolikor jih je na zalogi, se smejo prodajati do 15. januarja prihodnjega leta. Kršitelji teh določb se kaznujejo v denarju od 500 do 5000 lir, v hušjih primerih pa z zaporom do 6 mesecev in z začasnim ali dokončnim odvzemom obrtne pravice. Naredba stopi v veljavo 15. dec.

Zamenjava bankovcev v Srbiji podaljšana. Iz Beograda poročajo, da je Srbska narodna banka sporočila, da je podaljšana zamenjava bankovcev po 50, 20 in 10 dinarjev v notranjosti Srbije. Za- menjava je podaljšana do nadaljnjega pri podruž- nicah v Kragujevcu in v Nišu, pri podružnicah Sabac, v agencijah Obrenovac, Valjevo, Kruševac, Zajecar, Negotin, Požarevac in Cuprija pa do vključno 10. decembra.

Novi srbski bankovci po 500 din. Srbska na- rodna banka sporoča, da je začela izdajati s 4. de- cembrom nove bankovce po 500 din. ki nosijo da- tum izdaje 1. november 1941.

Fašistična proslava napovedi voške v Ljubljani

Tudi fašisti, bivajoči v Ljubljani, so se zbrali večeraj ob petih popoldne ob Strankinem tajniku, da pošljejo svoj vroči pozdrav Duceju in da so- glasno izrazijo z vsemi ostalimi Italijani svojo voljo, boriti se do zmage. Sestanek je bil v veliki zborni dvorani vladne palače, kjer so fašisti po- slušali radijski prenos zgodovinskega dogodka na Beneškem trgu in besede Duceja. Radijski prenos so večkrat prekinili z močnim aplavzom, s čimer so vsi navzoči še podčrtali besede svojega vodi- telja. Po radijskem prenosu je Visoki komisar in Strankin tajnik Ekse. Grazioli pojasnil navzočim zgodovinski dogodek in je tolmačil čustva navzo- čih s tem, da je Duceju izrazil v imenu vseh njihovo vero in njihovo gotovost zmage. Navzoči so bili poleg Strankinega tajnika, Strankin pod- tajnik in podpoveljnik GIL-a v Ljubljani. V mali dvorani so bile zbrane fašistke kakor tudi urad- ništvo Visokega komisariata in drugi fašisti, ki so trenutno v Ljubljani. Potem ko je podtajnik Gatti pozdravil tajnika Stranke, je Ekse. Grazioli odredil pozdrav Kralju in Duceju, čemur so se navzoči odzvali z močeno manifestacijo. Strankin tajnik je nato obrazložil dogodek pred vojno na- povedjo Ameriki in je povečal junaštvo naših vojakov, ter se posebno spominjal bleščečih branilcev Gondarja, kakor tudi onih, ki so v Mar- mariki zlomili britanski naval. Spominjal se je tudi nezlomljive hrabrosti nemških vojska in ja- ponskih, ki so svetu dale v teh dneh dokaz in zgled največje zmogljivosti in junaštva. Potem je prebral današnji govor Duceja, ki so ga zopet prekinili navzoči s ponovnim odobravanjem, na- kar je v soglasju in s pristankom vseh navzočih poslal Duceju izraze ponosa vseh fašistov, ki so v službi v novi pokrajini in obenem zahvalo za od- likovanje, da služijo v tem trenutku kot fašisti v Ljubljanski pokrajini. Sestanek se je končal s pozdravom Kralju in Duceju in z revolucionarno pesmijo, ki so jo zapeli vsi navzoči.

Kako se Churchill opravičuje

Rin., 12. dec. AS. V spodnji zbornici so po- slanci navajali na Churchill s toliko vprašanji, da je moral Churchill obširneje odgovarjati in je v svojem govoru med drugim izjavil:

Ofeziva v Libiji ni potekala tako, kakor je bilo predvideno, vendar upamo, da bo Auchinleck srečno izvedel svojo nalogo, ki mu je bila zaupa- na. Vsekakor pa so boji v severni Afriki razbre- menili rusko bojišče. Dasi se je naš položaj spre- menil in je v mnogih ozirih tudi ugoden, mo- ramo vendar držati naše obljube in obveze do Rusije.

Nato je Churchill govoril o vojni na Tihem morju in je izjavil, da je japonski napad že pri- nesel hude udarce Združenim državam in Angliji. Ne morem se spomniti — je rekel dobesedno Churchill — udarca, ki bi bil tako težak za naše brode, kakor je bila izguba bojnih ladij »Prin- ce of Wales« in »Repulse«. Kar se pa tiče pomoči in podpore iz tujine, se bo Anglija morala pripra- viti za nekaj mesecev na razne omejitve, to pa za- radi preobremenjenosti angleškega in ameriškega brodarstva v teh časih.

Aretacija ameriških časnikaerjev v Nemčiji

Berlin, 12. decembra. AS: Kot represalijo proti aretaciji v Ameriki so v Berlinu zaprlj v četrtke predstavnike in dopisnike ameriških li- stov.

Velika nesreča v carigraskem pristanišču

Carigrad, 12. dec. AS. V carigraskem pri- stanišču se je potopila ladja, ki je bila na- tovarjena s petrolejem in bencinom. Nesreča se je zgodila zaradi tega, ker je na ladiji prišlo do eksplozije, ki jo je zagrešil član posadke iz nepredvidnosti. Več članov posadke je bilo ubi- tih. Sodi za dragoceno tekočino so se potopili in nato so jih z raznimi napravami vlačili iz morja. Ko so sode spravili na suho, so razni zločinci pokradli večjo količino petroleja in bencina. Policija je aretirala več oseb, isto- časno pa je v teku preiskava, ki naj ugotovi krivce eksplozije.

Požar v Budimpešti

Budimpešta, 12. dec. as. Silovit požar je na- stal v tovarni kemičnih proizvodov. Požar je iz- bruhnil nenadoma in je en del poslopja zletel v zrak. Med delavstvom je bila ena oseba mrtva, tri pa ranjene.

Polnočnica v Italiji

Milan, 12. dec. AS. Nadškof kardinal je ob- vestil vernike, da bo tudi letos kakor lani po tistih cerkvah, kjer je bila v navadi polnočnica, slovesnost že popoldan, na predvečer praznika, tako da bodo verniki lahko še do teme prišli domov.

Iz hrvatske industrije. V državnih rokah se nahajajo tri naslednja industrijska podjetja: Prva hrvatska tvornica olja, zagrebška delniška pivo- varna in prometovnik Mirna, ki bodo imeli pri- hodnje dni glavne skupščine svojih delničarjev v prostorih Pohita.

Jarč Valter Mirko

Truplo našega ljubljeneja in nepozab- nega sina bomo v nedeljo ob 3 popoldne položili k večnemu počitku z Zal, kape- lica sv. Antona, na pokopal. k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 12. decembra 1941.

Jarč Anton, krojač - oče, Matilda, mati, Vladimir, brat, Margareta, sestra.

Havaji – Filipini – Singapur

Japonci ogražajo te postojanke

Sedanja vojna na Tihem oceanu je značilna po tem, da so Zedinjene države ločene od Japoncev po Tihem oceanu in da morajo Amerikanci, kakor tudi Angleži, premagovati velikanse razdalje. Zedinjene države in Angleži imajo na Daljnem Vzhodu številna z muko zgrajena in utrjena oporišča, iz katerih so vodile obkoljevanje Japoncev. Z ozirom na zemljepisni položaj stopajo v začetku te vojne v ospredje zlasti tri središča:

1. Havajski otoki, največje in najmočnejše ameriško oporišče na Tihem oceanu z nadaljnjimi proti Daljnemu vzhodu vodečimi oporišči na otokih Midway, Wake in Guam.

2. Filipini, od Amerike najoddaljenejši in pa bližnji Vzhodu najbližje oporišče.

3. Singapur, angleški Gibraltar Daljnega Vzhoda, skupno z angleško posestjo proti severu, kakor tudi Nizozemska Indija.

Paerl Harbour

Prvi člen v verigi naravnega mostu iz otokov, ki jih Amerikanci uporabljajo kot izhodišča za razširitev svoje moči proti zahodu, je skupina Havajskih otokov. Havajski otoki so oddaljeni od San Franciska 3800 kilometrov, dočim znaša razdalja med San Franciskom in Filipini nad 12.000 kilometrov. Otokje sestavlja v glavnem 8 večjih goratih otokov vulkanskega izvora. Otokje je bogato nasadov sladkornega trsta, ananasnih nasadov in banan. Havajsko otokje, ki meri skupno 16.593 kvadratnih kilometrov, ima rasno zelo mešano prebivalstvo, 430.000 duš po številu, med njimi nad 150.000 Japoncev. Zedinjene države so anektirale Havajsko otokje l. 1898. Ameriška mornarica je zgradila na otoku Oahu v Pearl Harbourju eno svojih najmočnejših oporišč. Prva poročila iz te vojne naglašajo, da je Pearl Harbour oporišče po močnem japonskem bombardiranju skoraj popolnoma neuporabno. Oahn je 50 km dolg in 36 km širok. Na obeh podolgovatih straneh ga ščiti 600

do 1200 metrov visoka gorska veriga, segajoča prav do morja. Na odprtem južnem koncu otoka je od gora obdani Pearl Harbour — biserna luka — kjer se lahko zaseda celotna mornarica USA. V istem zalivu leži tudi Honolulu. Po ameriških poročilih je na tem otoku največja njihova garnizija, obstoječa iz 20.000 vojakov, po večini mornarjev. Pearl Harbour ima po istih virih tudi ladjedelnico, podmorniško oporišče, velike doke in radijsko postajo. Isto tako je na otoku več vojaških letališč, kjer je vedno vsaj 200 vojnih letal. Težava pa je v tem, da otok sam nikakor ne more preživljati prebivalstva, kaj šele vojaštva in da je že v mirnih časih navezan na uvoz. Naslednje najbližje ameriško oporišče je 2100 km vzhodno ležeči koralni otok Midway.

Sredi med Havajskimi in Marijanskimi otoki leži otok Wake. Je koraljski otok s 7,6 kvadratnimi kilometri in je važen zato, ker imajo tu Amerikanci zalogo premoga in bencina ter kabelsko postajo. Tihomorski Clipperji tod počivajo in dobivajo nove bencinske zaloge.

K Marijanskemu otoku spada oporišče Guam. 544 četvernih kilometrov obsega otok s 23.000 največ polinezijskimi prebivalci. Tudi tu so zaloge premoga. V zadnjem času so Amerikanci začeli otok utrjevati. Utrdbe naj bi bile dokončane do prihodnjega leta. Guam je od vseh strani obdan z japonskimi oporišči. Je le 2 uri letalske poti oddaljen od japonskega Saipana, ki je tudi v Marijanskem otoku. Verjetno ta otok ni več v ameriškanski posesti.

Filipini

Od Guama loči Filipine 2600 km razdalje. Filipini obsegajo okoli 300.000 kvadratnih kilometrov ter imajo 16,5 milijonov prebivalcev. Imajo mnogo dragocenih tropskih pridelkov, kakor riž, sladkor, kopro, lan, tobak. Malajsko prebivalstvo Filipinskega otokja je bilo po španjolskim kulturnim

vplivom in je težko prenašalo ameriško nadoblast, tako da je Washington za l. 1946 obljubil Filipinom popolno samostojnost. Za jamstvo te obljube so zahtevali Filipinci dovoljenje za ustanovitev lastne armade, ki je bila v letošnjem poletju podrejena Rooseveltu kot vrhovnemu poveljniku. Filipini so obdani v smeri proti Havajskim otokom z mnogimi japonskimi mandatnimi otoki, ki so vsi močno utrjeni. Na Filipinih sta stalno 2 diviziji redne severnoameriške vojske, h katerim spada sedaj še domače vojaštvo, v kolikor je že organizirano.

Trdnjave na jugu

Od Filipinov potekajo važne pomorske in zračne poti proti angleški kronski koloniji Hongkong, ki leži kot predstraža angleške imperije na južnokitajski obali. Hongkong, ki ga je morala odstopiti Kitajska po opisijski vojni l. 1842. pogodbeno Angležem, obsega skoraj 1000 kvadratnih kilometrov z milijon prebivalci. Vojaško najvažnejše in najbolj utrjeno oporišče na jugu pa je Singapur, ki zapira vrata med Tihim in Indijskim morjem. Podrobneje smo o Singapuru pisali že včeraj v »Slovenec«. Na severu meji angleška posest na Malajskem polotoku na Tajsko ali Siam, ki so ga že zasedle japonske čete. Med Japonsko in Francosko Indokino, ki meji na Siam je bila sklenjena pogodba o skupni vojaški obrambi. Zahodno od Siam je angleška kolonija Birma s 600.000 kvadratnimi kilometri in 15 milijoni prebivalcev. Preko Birme vodi edina pot na Kitajsko proti Cunkingju.

Južno od Singapura leži Nizozemska Indija. Nizozemsko — indijsko otokje je silno važno zaradi svojih velikih petrolejskih ležišč. To otokje meri 1.909.000 kvadratnih kilometrov ter ima 66 milijonov prebivalcev, med njimi kakih 245.000 Evropejcev. — Ta velik prostor ima zelo slabe obrambne postojanke.

Kristusova zgodovina

Giovanni Papini

7. Tesar

Ni še prišla končna ura Jezusovega nastopa. Jezusovega glasu ni bilo slišati. Jezus se je z očetom in materjo napotil v Nazaret in vrnil v Joze-tovo delavnico, da mu pomaga v njegovem rokodelstvu.

Jezus ni hodil v šole pismoukov in Grkov. A ni bil brez učiteljev; poznal je tri učitelje: delo, naravo in knjigo. Ne smemo pozabiti, da je bil Jezus delavec in delavčev posinovljenec; ne smemo prezreti, da se je rodil ubožen, med ljudstvom, ki se delalo z lastnimi rokami, ki si je pridobivalo svoj kruh z ročnim delom, in da si je služil kruh z delom svojih rok, preden je oznanjal blagovest. One njegove roke, ki so blagoslovljale preproste, ki so ozdravljale gobave, ki so dajale slepim vid, ki so obujale mrtve, one roke, ki so bile prebodene z žebelji na lesu, te roke so se potile od dela, so čutile težave dela, so dobivale žulje od dela, so zabijale žebelje v les: rokodelčeve roke.

Jezus je bil materialen delavec, preden je postal duhovni delavec. Bel je ubožen, preden je postal revež na svetnanost svojega kraljestva. Ni bil rojen med bogatimi, v razkošni hiši, na postelji, pokriti z volno in škrlatom. Potomec kraljev je živel v delavnici tesarja. Sin božji je bil rojen v hlevu. Ni pripadal kasti velikašev, vojaški aristokraciji, družbi bogatašev, zboru duhovnikov. Rodil se je v zadnjem ljudskem razredu, iz katerega so izhajali le potepuhi, berači, begunci, sužnji, zločinci in vlačuge. Ko ne bo več ročni, ampak duhovni delavec, bodo to opazile še bolj ugledne osebe; iskal bo svoje prijatelje med ono nesrečno družbo, ki je celo nižje kot preprosto ljudstvo. Jezus bo predstavljal — čakač na oni dan, ko bo stopil v pekli živih, predno bo odšel v predpeli mrtvih — v hierarhiji kast, ki večno dele ljudi, revnega delavca in nič več.

Jezusovo rokodelstvo je eno izmed najstarejših in najsvežjih. Med ročnimi obrti so poljedelski, zidarški, kovaški in tesarski najstarejše povezane s človeškim življenjem, najbolj nedolžni in najbolj pobožni. Vojak se izpridi v roparja, mornar v gusarja, trgovec v pustolovca. Toda poljedelec, zidar, kovač in tesar ne zataje in ne morejo zatajiti svoje obrti in se ne pokvarijo. Uporabljajo in predelujejo največ domače snovi vprico vseh in na razpolago vsem v vidna, solidna, stvarna in prava dela. Kmet koplje zemljo in grebe iz nje kruh, ki ga uživa puščavnik v svoji votlini in ubijalec v svoji ječi. Zidar kleše kamen in žida hišo, hišo ubožcu, hišo kraju in Bogu. Kovač beli železo in kuje iz njega vojaško sabljo, kmečki lemez, mizarso kladivo. Tesar žaga in zbija les, da napravi vrata, ki čuvajo hišo pred tatovi, da napravi posteljo, na kateri umirajo tatovi in nedolžni.

Te reči so enostavne, navadne, občestvene, običajne, tako običajne, občestvene in navadne, da jih niti ne opazimo in se izmikajo neopaženo našim očem, ki so navajene na bolj zapletena čuda. Te so najenostavnejše človeške stvaritve, a čudovitejšie in potrebnejše od vseh, ki so jih pozneje iznašli. Tesar Jezus je živel v svoji mladosti sredi teh reči in jih izdeloval s svojimi rokami. Prišel je najprej po rečeh, ki jih je izdelal, v zvezo z najintimnejšim in najsvežjim človeškim življenjem: s hišnim življenjem. Delal je mizo, pri kateri je tako prijetno sedeti s prijatelji, čeprav je med njimi kak izdajalec, posteljo, na kateri človek prvič in zadnjič diha, skrinjo, v katero podedelška nevesta zapira svoje revne cunje, predpasnike in praznične robce in bele polikane srajce za balo, kadunjo, v kateri mesimo moko, katero dviga kvas, dokler ni pripravna za peko, stol, na katerem počivajo na večer starci ob ognju in se razgovarjajo o mladosti, ki se ne more vrniti.

Medtem, ko so se čisti in lahni ostružki zvižali pod ostrino obličja in je žaganje padalo na tla pod ostrim ritmom žage, je Jezus moral misliti na Očetove obljube, na preroka oznanila, na delo, ki ne bo sestajalo iz klinov, temveč iz duha in resnice. Rokodelstvo ga je naučilo, da pomeni življenje pretvarjanje mrtvih in nekoristnih reči v žive in koristne stvari, da najbolj preprosta snov, predelana in oblikovana, zamore postati dragocena, prijateljska pomočnica ljudi; da odrešenje zahteva izpremembo in kakor se iz grintavega, grčastega in krivega oljčnega panja izdela postelja za otroka in nevesto, se moreta iz umazanega cestinarja in nesrečne vlačuge ustvariti državljana nebeskega kraljestva.

Najlepša knjiga za mlade in stare so »Pravljice« Božene Nemcove. — Dobite jih v vseh trafikah in knjigarnah po 5 lir.

Devetdesetletnik Josip Lavtižar

Naj se naš list še enkrat spomni svetnika Josipa Lavtižarja, ki mu je pred nekaj dnevi oznanil njegov jubilejni rojstni dan, a mu je prav danes, 12. decembra, preteklo 90 plodnih let.

Da, plodnih. Kajti vprav zaradi njih plodnosti moramo o jubilaru ponovno spregovoriti. Težko boste namreč našli med nami človeka, ki bi pustil Slovence toliko vidnih plodov svojega vsestranskega udejstvovanja, kakor jih je zapustil svetnik Lavtižar. In je kazno, da jim še ni videti kraja, ker naš krepko zdravi jubilar ustvarja v svojih izredno visokih letih prav tako naprej, kakor je ustvarjal v svojih mladih in moških dneh. Saj se ni v prav ničemer spremenil.

V tri smeri sega udejstvovanje našega jubilara. Potopisec je, zgodovinar in glasbenik. Lavtižar spada med Slovence, ki so največ in najdlje potovali. Značilen je naslov ene njegovih knjig: »V petih letih okrog sveta«. Ni je skoraj zemlje, kamor bi ne bila stopila njegova popotna noga. Za vse pa, kar je obiskal in obhodel, je imel vedno odprto oko, vse je znal zanimivo popisati. Nekaj potopisov je izšlo v posebnih knjigah (5 knjig), mimo treh zvezkov šmarnic, ki v njih popisuje Marijina božja pota doma in po svetu, kjer pa je menda povsod tudi bil. Manjše potopise pa je priobčeval od l. 1878 naprej po raznih naših listih in revijah in je njih število skoraj nepregledno. Vse potopise preveva mirno, epično pripovedovanje.

Veliko se je bavil in se še bavi naš jubilar z domačo cerkveno zgodovino. Plodovi proučevanja so premnogi spisi v posebnih knjigah in neobjavljenih rokopisih ter bi nas naštevaje že samih naslovov zavedlo predaleč.

Glasbo je gojil Lavtižar že kot dijak in bogoslovec, kot mlad župnik pa je dovršil celo cerkveno-glasbeno šolo v Regensburgu. Cerkveni glasbenik je prinesel več njegovih spisov in skladb v prilogi. Posebej pa je izdal več kompozicij. Napisal in uglašil je tudi štiri spevopigre (Mlada Breda, Grof in opat, Adam Ravbar in Darinka), ki so šle ponovno in z uspehom preko naših ljudskih odrov.

Naš jubilar pa je tudi vnet ljubni pastir. Povsod, kjer je služboval (Gorje, Poljane nad Skofjo Loko, Senčur pri Kranju, Bukovščica, Kokra, Bled), ga ima naše ljudstvo še vedno v najboljšem spominu. Največje in najdaljšo skrb pa je posvečal svojim rojakom, saj je med njimi že od leta 1896, torej 45 let. Ko je leta 1939 po 64 službenih letih kot biseromašni stopil v pokoj in izročil ljubljeno župnijo Rateče-Planica mlajšim močem, ni mislil, da bo moral tudi posledje še pasti ovčice svojih planincev. Ni se branil truda in se ga ne brani. Saj vemo, da se naš 90 letnik ne boji ničesar.

Najlepši dar za božič in novo leto so »PRAVLJICE« Božene Nemcove. — Broširane stanejo le 5 lir, vezane v platno 11 lir. Kupite jih, dokler jih je še kaj!

Zimski trening plavalcev

Japonski trener Takahiro Saito piše: „Veliko več časa morajo plavalci posvetiti gimnastiki...“

Ko razpravljamo o zimskem treningu plavalcev, ne mislimo le na organizirane tekmovalce, temveč zlasti na vse one stotere prijatelje vodnega športa, ki so obiskovali plavalne tečaje SK Ilirije in tudi na one, ki so se kot samouki posvetili plavalnemu športu. Vsem mora biti jasno, da ne smemo pozimi prekiniti s treningom, temveč da morajo gojiti popolnino telovadbo in športe, ki so plavalcem posebno koristni. Le na ta način bodo v prihodnjem poletju, ko bodo spet kopališča odprta, napredovali in se veselili novih uspehov.

Kdor je gledal japonske plavalce na zadnjih olimpijskih igrah, je opazil, da so tudi poleti, ko so imeli dovolj priložnosti za treninge v vodi, veliko gojili plavalno telovadbo. Ta se seveda v marsičem razlikuje od gimnastike atletov, orodnih telovadecv in smučarjev. Plavalna gimnastika je podobna Bodejevim vajam, obsega pa največ mehkih gibov, dihalnih in razteznih vaj. Znano je, da mora imeti plavalec dolge in mehke mišice. Zaradi tega je razumljivo, da ne sme gojiti težkih in sunkovitih gibov, pač pa ritmične gibe, pri katerih se organizem navadi na mehko in sproščeno delo. Zelo pomembne so tudi raztezne vaje, pri katerih stremimo za tem, da povečamo gibljivost v sklepih. Gre zlasti za to, da so plavalci v ramenskih sklepih tako gibčni, da z lahkoto izvajajo plavalno veslanje pri kravlu in pri novem načinu prsnega plavanja, ki mu pravijo »metuljček«.

V zimskem času bodo plavalci storili dobro, če bodo ugotovili svoje individualne pomanjkljivosti in jih skušali odpraviti z jutranjo ali večernjo telovadbo doma. Za to ni potrebna posebna literatura. Gimnastika je pri Slovencih že tako popularna in znana, da si bo večina prijateljev plavalnega športa lahko sama izbrala vaje, ki so jim potrebne. Našim športnikom, ki bodo poleti spet tekmovali, mora biti jasno, da so gimnastične vaje prav tako potrebne kakor so potrebne tehnične vaje vsem, ki se bavijo z igranjem instrumentov.

O dopolnilnem treningu plavalcev je napisal japonski strokovnjak Takahiro Saito nekaj zanimivih podatkov, ki dokazujejo, da gojijo tudi Japonci, ki so znani po vsem svetu kot najnadar-

nejši plavalci, redne gimnastične vaje. Takole piše Saito: »Plavalci ne morejo pričakovati nobenega uspeha, če ne trenirajo redno. Tisti, ki samo plavajo, si s časom pokvarijo telesno kondicijo. Potrebno je, da veliko razmišljajo in opazajo, da bi si ustvarili jasno sliko o oni obliki telesa, ki je najugodnejša za plavanje. Svoje telo morajo primerjati z idealnim likom plavalec, s pomočjo treninga pa se morajo temu liku približevati.«

Tisti, ki samo plavajo, napredujejo do gotove stopnje, naprej pa ne gre. Navadno dobijo obla ramena in enostransko razvite mišice, ki so pri plavalnem napredku največja ovira. Posebno takim priporočajo japonski trener Saito gimnastične vaje. »Mislim, da je vsakomur možno, da spremeni polom redne in vztrajne gimnastike svoje telo in da ga osposobi za hitro plavanje. Dovolite samo dva primera: Oura in Homma sta bila kot osemnajstletnika le srednje dobra plavalca. Ko pa sta se vpisala na vseučilišče v Rikkyu, sta se morala skozi dve leti udeleževati gimnastičnih treningov. Postala sta odlična plavalca in se uvrstila med najhitrejša na svetu. Iste izkušnje smo imeli tudi z olimpijskim prvakom Negami-jem. Bil je zelo navdušen plavalec, njegovo napredovanje pa se je kaj kmalu zaustavilo. Šele potem, ko je ugotovil napako oblih ramen, in ko se je dve leti trudil, da bi s specialnim plavanjem in s pomočjo gimnastičnih vaj povečal gibljivost rok in nog, je postal zrel za olimpijske tekme.«

Ne glede na to, če imajo zimska kopališča ali ne, gojijo japonski plavalci pozimi redne gimnastične vaje, radi pa tudi igrajo košarko. V zimskem času nabirajo novih moči za poletje. Značilno je, da se pri spremenjenem delu zredijo. Večinoma pridobijo na teži po štiri kilograme, kar je dragocena rezerva za oster letni trening v vodi.

Prepričani smo, da tudi naši tekmovalci ne bodo držali križem rok vse do časa, ko bodo odprli letna kopališča. Po vzgledu na slavne japonske prvake bodo pridno telovadili, da bodo močnejši in prožnejši, ko bo nastopila nova sezona. Priporočljivo so tudi zimske športi, zlasti pa smučanje, ki je za vsakega plavalca odličen dopolnilni trening.

Šport v kratkem

Trening tekma ojačene Ljubljane s kombiniranim Jadranom in Svobodo. Jutri, v nedeljo dne 14. t. m. bo imela Ljubljana ojačena z nekaterimi igralci drugih klubov zopet močan trening. Za nasprotnika si je izbrala igralce Jadrana in Svobode. Tekma utesne biti zanimiva. Pričela se bo ob 14½ popoldne na igrišču Ljubljane.

Vspomin na Bruna Mussolinija, pobornika in voditelja boksarskega športa v Italiji, bodo ustanovili »Trofejo — Bruno Mussolinij. Za to trofejo se bo borilo 14 najboljših boksarskih moštvo.

Christl Cranz, ki je letošnjo pomlad za vedno odložila tekmovalne smuči, poučuje sedaj ženski smučarji na ga pripravlja za nastope v Garmisch-Partenkirchenu. V svoj prvi tekmovalni tečaj, ki se vrši te dni na Zugspitze, je povabila le šest najboljših smučark.

Atletski rekordi l. 1941. Nedavno smo objavili listo svetovnih rekordov v lahki atletiki. Dodajamo še nove najboljše rezultate letošnjega leta, ki pa še niso priznani in uvrščeni v uradno listo rekordov: tek na 1000 m Harbig, Nemčija, 2:21,5, tek na 1500 m Hägg, Švedska, 3:57,6, met diska Lampert, Nemčija, 53,35 m, skok v višino Steers, Amerika, 210,8 cm, skok s palico Warmerdam, Amerika, 471 cm.

Evropsko boksarsko prvenstvo bo meseca januarja v Breslavi. Predsednik Mednarodne boksarske zveze Oskar Soederlund (Stockholm) je izjavil, da se bo vršilo to prvenstvo najbrž med 21. in 25. januarjem 1942. Povabilo bodo samo one tekmovalce, katerim bo mogoče potovati v Nemčijo.

Deset smučarjev bodo poslali Bolgari na zimske igre v Ga-Pa. Bolgarske tekmovalce, ki bodo nastopili v teku na 18 km, alpski kombinaciji in štafeti 4 krat 10 m, bo treniral Radacher iz Solnograda.

Devet razprav zaradi najvišjih cen

Uvodno naj omenimo, da nikdar in nikakor ne velja pred sodiščem izgovor, češ, da obtoženemu niso bili znani protidraginski ukrepi. Nepoznanje teh ne opravičuje obtožena od krivde in kazni. Pač pa sodišče upošteva dan in način, kako in kdaj je bil kak protidraginski ukrep objavljen, kako in kdaj so bile n. pr. objavljene uradne cene za zelenjavo in sadje, veljavne za Ljubljansko pokrajino. Včeraj sta bili 2 razpravi, ko je šlo za cene razne-mu sadju in sta se 2 obtoženki izgovarjali, da sta imeli na sadju označene cene, ki so bile veljavne še pred objavo novih cen. Sodnik je razpravi prelozil, da uradno ugotovi natančno dan, kdaj so bile nove cene objavljene.

Náčelnik Nabavne in prodajne zadruge pri Sv. Joštu nad Vrhniko Ivan Maček in zadruga poslovo-dkinja Ana Zakljeka sta bila obtožena po členu 7 protidraginske uredbe z dne 13. marca t. l., da sta 28. avgusta v zadrugi prodajali testenine po 0,55 lir kg, ko je bila takrat določena najvišja cena na 4,10 lir in koruzno moko po 2,50 lir, ko je bila najvišja cena 1,70 lir. Oba sta glede testenin kratko navajala, da omenjeni dan ni imela zadruge več v zalogi testenin, ker jih je že do srede avgusta raz-dala svojim članom ter je bila cena za testenine po računu Preveda pravilna in primerna. Zaradi koruzne moke je druga obtoženka omenjala, da je koruzno moko boljše vrste kupila pri Gospodarski zvezi in je tam dobila pojasnilo, da lahko to moko prodaja po 2,50, ko jo je sama plačala po 2,25 lir kg. Kot priča je bil zaslisan zastopnik Gospodarske zveze, ki je kratko pojasnil, da je omenjena zadruga kupila koruzno moko, uvoženo iz Italije. Ta moka je bila boljše vrste iz činkvantina. Zveza sama je dala za to moko pri »Prevodu« franko Vič 2,13 lir, sama jo je oddajala po 2,25 lir in je zelo

verjetno, da je dobila druga obtoženka pri Zvezi pojasnilo, da lahko to moko prodaja po 2,50 lir, zlasti z ozirom na oddaljenost kraja, ko nastanejo večji prevozni stroški.

Sodnik dr. Leon Pompe je oba obtoženca oprostil obtožbe tako glede testenin, kakor tudi glede koruzne moke. V zadevi moke je sodba naglasila, da moka ni bila navadna koruzna moka, marveč moka iz činkvantina, ki sploh ne spada pod maksimirane cene in je to moko prodajala na drobno s primernim in dovoljenim zaslužkom.

Neka branjevka z Vrhnike je bila obsojena na 7 dni zapore, 200 lir denarne kazni ali 9 dni zapore in na 114 lir denarne kazni ker je 29. septembra prodajala grozdje, hruške in limone po previsokih cenah. Zena nekega trgovca v Ljubljani je bila obsojena na 7 dni zapore in 200 lir denarne kazni in na 114 lir povprečnine zato, ker je v začetku oktobra prodajal klobase-sunkarice po 25 lir kg, ko je bila najvišja cena 15,20 lir. Neka lastnica mlekarne v Ljubljani je prodajala jajca po 1,50 mesto po 0,75 lir in je bila obsojena na 7 dni zapore in 100 lir denarne kazni oproščena je bila plačila povprečnine. Neki trgovec z Notranjskega je bil naposled obsojen na 7 dni zapore na 250 lir denarne kazni in na 130 lir povprečnine ker je 27. oktobra imel na ementalnem siru označeno ceno z 38 lir kg ko je bila takrat najvišja cena temu siru 17,35 lir kg. Izgovarjal se je da ni niti kosček tega sira prodal. Ta izgovor ne drži, ker je kaznivo že samo to, da so cene označene višje, kakor jih določajo ceniki o najvišjih cenah.

Pred kazenskim sodnikom je bilo včeraj 9 razprav zaradi navijanja cen. Nekateri so bile prelo-žene, da se izvedejo novi dokazi.

Drobne novice

Koledar

Sobota, 13. decembra: Lucija, devica in mučenica; Otilija, devica; Orest, mučenec; Evstracij, mučenec.

Nedelja, 14. decembra: Spiridion, škof; Evtropija, devica in mučenica.

Novi grobovi

† Jakob Jan, lesni trgovec in sodrtnik trdke Meden v Ljubljani, G. Jakob Jan je umrl v Ljubljani. Njegov pogreb bo v soboto, 13. t. m. ob pol petih popoldne v Zal, iz kapelice sv. Andreja k Sv. Križu. Naj mu sveti večna luč! Preostali nam iskreno sožalje.

† Terezija Hafner. Umrli je v Ljubljani Terezija Hafner, rojena Markoli, soproga člana Narodnega gledališča. Pogreb blage matere bo v nedeljo ob 14 iz kapelice sv. Frančiška na Zalah. Naj počiva v miru! Vsem njenim dragim naše sožalje!

† Vinko Vrankar. Včeraj, dne 11. dec. 1941 je nenadno umrl g. Vinko Vrankar, strokovni tajnik in član upravnega odbora Pokrajinske delavske zveze. Vinko Vrankar je nad 16 let stal na čelu strokovne organizacije kovinarjev. G. Vrankarja bomo spemili k večnemu počitku v soboto, dne 13. t. m. ob 16 popoldne v Zal. — Naj počiva v miru!

† V splošni bolnišnici v Ljubljani je v četrtek zjutraj po kratki bolezni umrl g. Ivan Kemperle, uslužbenec Blasnikove tiskarne. Pogreb bo v soboto, 13. decembra ob 4 popoldne iz kapele sv. Jakoba na Zalah. Naj v miru počiva! Žalujemo naše iskreno sožalje.

Osebnosti

— Za doktorja filozofije je bil promoviran na ljubljanski univerzi salezijski profesor g. Franc Mihelič, znani vzgojitelj in organizator mladine ter naravoslovni pisatelj. Gospodu doktorju iskreno častitamo.

SKORAJ ZASTONJ DOBITE KRASNE KNJIGE

LIUOSKA KNJIGARNA

je pripravila za božič 100 KNJIŽNIH KOLEKCIJ

Cene izredno znižane. V kolekcijah lahko dobite: Najlepša leposlovna dela, domača in prevodna. Najboljše učbenike in slovarje za tuje jezike (ital., franc., angl., nemški). Znanstvene in poučne knjige velike vrednosti.

Praktične knjige za tehnike, gospodarje, gospodinjice, kmetovalce itd. Vzgojne, mladinske in nabotne knjige. Bogata izbira za vsakega. Ne pozabite: božične knjižne kolekcije si že lahko priskrbite v

Ljudski knjižarni

LIUBLJANA Pred školijo 5

— Da imamo potrjeno pri rokah — plačujemo svoje obveznosti: naročnino, članarino, davčino in dr. najrajši z uporabo položnic. Tudi člani KTD bodo dobili te dni položnice obremenjene z informativno listino. Oboje bo poslano tudi v novejši nobi v dušnem pastirstvu nastavljenim gospodom, da se lahko priključijo kot novi člani. Zakaj je do novega leta, je pojasnjeno na listini. Ustanovniki so oproščeni letne članarine, zato jim položnic ni treba. — Odbor.

— Nagrade hišnim poslom-vlagateljem. Hranilnica ljubljanske pokrajine Ljubljana, prej Hranilnica dravske banovine oz. Kranjske hranilnica, bo tudi letos izdala za božič več nagrad po 50 in 25 lir za hišne pomočnike, kuharice, hišne, služkinje itd., ki imajo v imenovanji hranilnici vsaj že šest mesecev naložene svoje prihranke na hranilno knjižico. Ti posli se vabijo, da se do vključno 17. decembra prijavijo pri blagajni hranilnice v Pucinijski ulici št. 9 med poslovnimi urami od 9 do pol 13. V dokaz morajo predložiti hranilno in poseleško knjižico. Kdor teh knjižic ne predloži, ne bo pripuščen k zbiranju nagrad. Zbiranje bo v četrtek, 13. t. m. ob 5 popoldne. Gospodinjice bodo obveščene s posebnim dopisom. Gospodinjice in gospodarje, opozorite na to svoje posle!

— Poziv brezposelnim natakarijem! Vsi kvalificirani brezposelni natakari naj se nujno javijo v pisarni Sindikata gostinskih nameščencev, Ljubljana, Miklošičeva cesta, palača Pokrajinske delavske zveze, v svrhu zaposlitve. Javiti se je v uradnih urah. Vse ostale gostinske nameščence pa vabimo, da se zglašajo istotam zaradi važnih pojasnil in obvestil. Osebe, zaposlene v obratih III. kategorije, dobijo v naši pisarni važna pojasnila.

— Kavarne, restavracije! Vse potrebne kvalificirane etrežni personal naročite pri Sindikatu gostinskih nameščencev Ljubljana, Miklošičeva cesta, Palača Pokrajinske delavske zveze. Upravni odbor.

— Ravnatelj dentistične šole naznanja kandidatom za šolsko leto 1941—42, da so pogoji za sprejem objavljeni na objavnih deskah v šoli, Vegova ulica 8.

— Svarilo pred nakupom. V noči od 10. na 11. t. m. je bilo vloženo v stanovanje dr. Vladimira Orla, za Bežigradom, Grasseletjeva 18. Tedaj je bilo ukradenih več parov ženskih in moških čevljev. Zato evarimo občinstvo pred ev. nakupom, sumljivega prodajalca pa naj vsak takoj naznani.

— Vremensko poročilo. V četrtek se je dnevna temperatura močno menjavala. Zjutraj še pod ničlo, podnevi že nad njo, okoli 14. pa visoko nad ničlo. Skok je znašal kar 10 st. Dnevna temperatura v četrtek je zaznamovala maksimum +6° C, v petek najnižja temperatura pa —0.6° C. Temperatura se dviga, nasprotno je barometer začel padati in je od četrka na petek padel za 0.3 mm. Včeraj zjutraj ni bilo megle, drugače jasno in toplejše. Pričakovati je v kratkem primerne spremembe vremena.

— Božični darovi. — Stara lepa navada je, da o Božiču, največjem prazniku krščanstva, obdaru-

jemo svoje najdražje. Kadar boste izbirali darila za svoje, si oglejte krasne slike, umotvore naših domačih umetnikov, ki čakajo na plemenite darovalce na primer v umetniškem salonu A. Kosa v prehodu nebotičnika. Lepa umetnina je dragocnost prve vrste, ki naj krasni dom in priča o vašem plemenitem čutu za umetnost.

— Ovaden mesar. Okr. glavarstvo v Logatcu naznanja: Zaradi raznih prestopkov in kršitev novjših predpisov Visokega komisarja o preskrbi prebivalstva s življenjskimi potrebščinami, racionalizaciji raznih vrst blaga itd. je bil prijavljen sodni oblasti Samotorčan Josip, mesar v Gor. Logatcu. Okrajno glavarstvo v Logatcu mu je poleg tega odvzelo obrtno pravico za nedoločen čas.

— Od doma je odšel 12 letni svetlolasi fant Kamšak Drago, oblečen v temnosiv plašč, modre hlače in škornje. — Kdor ve kaj o njem, naj ga izroči oblastem ali naj ga pripelje na dom: Ljubljana, Rimska c. 5.

Ljubljana

1 Za 70 letnico g. Fr. Govekarja. V začetku tega meseca je dosegel naš znani gledališki kritik in kulturni delavec ter pisatelj Fran Govekar 70 let. Med njegovimi dramatičnimi deli zavzemajo »Rokovnjači« kot ena izmed naših najzanimivejših ljudskih igr, ki je bila igrana tekom 42 let na vseh naših slovenskih odrih in tudi na slovenskih društvenih odrih v inozemstvu, posebno pomembno mesto. Zato bo uprizaritev te predstave zanimiv dogodek, na katerega opozarjamo. Igro bo zrežiral prof. Seet. Premiera je predvidena v začetku prihodnjega tedna.

1 Zadnji dan za reklamacije živilskih nakaznic je današnja sobota, 13. decembra. Kdor je torej dobil premalo živilskih nakaznic ali pa še sploh ni dobil živilske karte, naj gotovo današnjo soboto pride ponjo v mestni preskrbovalni urad v Mestnem domu od 8—15. V ponedeljek mora namreč mestni preskrbovalni urad pritiči že s pisanim živilskim nakaznic za prihodnji mesec ter bi ljudje z reklamacijami poslovanje tako motili in zavlačevali, da bi prebivalstvo dobilo živilske karte za januar prepozno. Zaradi splošnosti je torej popolnoma nemogoče delati izjeme, ker bi zaradi površnosti in malomarnosti zamudnikov imelo škodo vse drugo disciplinirano prebivalstvo. Pač bo pa mestni preskrbovalni urad tudi še prihodnji teden zamenjal navadne živilske nakaznice za karte za ročne in težke delavce ali pa naroba.

1 Petkov ribji trg. Ta teden je povsem izostal dovoz morskih rib iz Trsta. Tam so stopili v veljavno novi predpisi glede izvoza rib. Petkov ribji trg je bil slab. Na prodaj je bilo nekaj krapov po 20 lir kg in nekaj kilogramov sveže polenovke, uvožene iz Severnega morja. Polenovka je bila po 24 do 26 lir kg.

1 Privatne tečaje v italijanščini za Trgovsko državno šolo bo imel prof. Cassano vsaj začasno na sedežu Instituta za italijansko kulturo, Napoleonov trg 6, tel. 43-64. Učenci trgovske državne šole se obveščajo, da se lahko vpisujejo že od 11. t. m. pri tajništvu italijanskega instituta med uradnimi urami vsak dan od 10 do 13 in od 16 do 19, ob sobotah pa od 10 do 13. — Ravnateljstvo instituta.

1 Ljubljanske Vincencijeve konference bodo imele jutri, t. j. 14. decembra redno zimsko četrtletno zborovanje v Marijanišču. Ob osmih bo sv. maša v Marijaniški kapeli, na to bo zborovanje v pisarni Karitativne zveze. Člani vseh konferenc se nujno vabijo, da se zborovanja polnoštevilno udeležijo.

1 Mestno zdravniško nedeljsko službo bo opravljal od sobote od 20 do ponedeljka do 8 mestni višji zdravnik dr. Ciber Fran, Stefanova ulica (prej Srbska), št. 7. Telefon št. 36-41.

1 »Pevka s planin«, mladinska opereta Leona Santarellija, je tudi v Ljubljani žela nenavadno velik uspeh. Da bodo lahko tudi tisti, ki na praznik niso prišli na vrsto, deležni tega izrednega užitka, bomo opereto ponovili jutri ob 3 popoldne v franciškanški dvorani. Oskrbite si vstopnice v prodajni v trgovini Stilič, Franciškanška ulica in na dan predstave od 10 naprej pri blagajni.

1 Pevke in pevci akademskega cerkvenega pevskega zbora! Za akademsko službo božjo pri oo. franciškanjih je pevska vaja v soboto zvečer ob pol sedmih in v nedeljo od desetih dopoldne.

1 Ravnateljstvo IV. moške realne gimnazije vabi starše učencev VI. a in VIII. b razreda na sestanek, ki bo v nedeljo 14. t. m. v risalnici ob 10.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih na ob 10.30, 14.30, 16.30 in 18.30

Zabavna muzikalna komedija, polna humorja in ljubavna zapletitost

Štirje pari se ženijo

V gl. vlogi priznani francoski komik Fernandel

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Najbolj priljubljena igralka ALIDA VALLI in OSCAR GIANI BETTI v enem najepših filmov sez.

Tajna ljubezen

(no rom. A. Hallerja) — Ostali igralci: Vito Giori, Osvoldo Valentini, Bella Strarace, C. Pilotto itd.

KINO MATICA - TEL. 22-41

Duhovita komedija polna smeha, zabave in muzike

Dva milijona za en smehljaj

Enrico Viariso, Elsa de Giorgi, Sandra Ravel, Romolo Costo

KINO UNION - TEL. 22-21

1 Lepe izvirne božične razglednice dobite v Mladinski založbi, Stari trg 30.

1 Meško ni samo eden naših največjih pripovednikov, temveč tudi dober dramatik. Njegov božični misterij »Henrik, govori vitez«, je s svojo lepoto povsod navdušil občinstvo. Delo je skrbno pripravil Rokodelski oder, Petrarkova 12-1. Prva uprizaritev bo jutri v nedeljo ob 5. Vstopnice so v predprodaji na dan predstave od 10 do 12 in eno uro pred predstavo. Vabljeni vsi!

1 Operna pevka Ljudmila Polajnarjeva je kaj hitro zaslovela kot izvrstna sopranistka in žela v operi lepe uspehe. Prav tako izvrstna pa je tudi na koncertnem odru, saj je že ponovno sodelovala ob raznih prilikah in na raznih koncertih. Tako bo ponovno nastopila v ponedeljek, 15. t. m. na intinimnem koncertu Glasbene Matice hkrati s pianistko Milo Dervnovsko. Gospodična Polajnarjeva bo pela s svojim izredno lepim in skrbno solanim glasom dva Pavčičeva samospesva Uspavan-

Diffida Svarilo

L'Istituto „EMONA“ S. A. - Istituto Agricolo Immobiliare di Lubiana, che ha comperato tutte le proprietà agricole e forestali degli allogeni tedeschi emigranti da questa Provincia, compreso il bestiame, le macchine e i prodotti del fondo, (legna da ardere, fieno, granturco, patate, ecc.) diffida chiunque dall'acquistare detto bestiame e prodotti presso gli allogeni optanti, ed hanno assunto impegno di non venderli direttamente.

Per eventuali acquisti, rivolgersi invece all'Istituto „EMONA“ in Kocveja.

Družba „EMONA“ S. A. - Istituto Agricolo Immobiliare di Lubiani, ki je kupila od nemških izselencev ljubljanske pokrajine vso poljsko in gozdno lastnino, vključno živino, poljedelske stroje in prideleke, (drva za kurjavo, seno, koruzo, krompir itd.) svari: vsakogar pred nakupom omenjene živine in pridelkov od optantov, ker so se isti obvezali, da ne bodo neposredno sami prodajali.

Za morebitne nakupe se je obrniti na družbo „EMONA“ S. A. v Kocjevu.

ka II. in Kaj mi pravi ptiček. V drugem nastopu pa Ravnikov: Pozdrav iz daljave in Lajovec samospev: Kaj bi le gledal. Spremljala jo bo na klavirju pianistka Mila Dervnovska, ki bo samostojno izvajala Beethovne Variacije. Novaka pesmi zimskih noči in Kaanovo Fantazijo na motive Smetanove: »Moja domovina«. Na koncert dveh domačih umetnic z izvrstnim sporedom prav posebno opozarjamo. Vršil se bo v Mali filharmonični dvorani. Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

Ugodna prodaja

Nova hiša 8 stanovanjska po 8 sobe z vsem konfortom, neposredna bližina centra, cena L. 980 000 —

hiša, 5 stanovanjska po 2 sobi s trgovskim lokalom, garaža, skladišče in vrt, 7 minut od glavne pošte, cena L. 540 000 —

enostanovanjska hiša, konfortna, cena L. 230 000 —, gostilna z velikim senčnatim vrtom, salonom, na prometnem kraju, cena L. 880 000 —

Proda se še več drugih hiš in parcel.

Realiteta pisarna

Zajec Andrej

Tavčarjeva ul. št. 10, tel. 85 64

Gledališče

Drama. Sobota, 13. decembra ob 17.30: »Bog z vami, mlada leta!« Red B. — Nedelja, 14. dec. ob 14: »Mali lord.« Mladinska predstava. Izven. Zelo znižane cene. — Ob 17.30: »Boter Andraž.« Izven. Znižane cene. — Ponedeljek, 15. decembra: zaprto.

Opera. Sobota, 13. decembra ob 17.30: »Madame Butterfly.« Izven. — Nedelja, 14. decembra ob 10.30: »Desetnica.« Mladinska igra. Izven. Zelo znižane cene. — Ob 15: »Netopir.« Izven. Zelo znižane cene. — Ponedeljek, 15. dec.: zaprto.

Zaradi obolelosti gospodične Heybalove, bo dne 13. t. m. v operi predstava »Rigoletto« izven abonmaja. Vloga Magdalene pri tej predstavi poje gospa Golobova.

Radio Ljubljana

Sobota, 13. decembra: 7.30 Radijska poročila v slovenščini. — 7.45 Pesmi in napevi, vmes ob 8 napoved časa. — 8.15 Radijska poročila. — 12.15 Koncert saksofonista Milosa Zihlerja. — 12.40 Sekret Jandoli. — 13 Napoved časa. — Radijska poročila. — 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17 Operetna glasba. Orkester EIAU-ja pod vodstvom D.M. Sijanica s sodelovanjem sopranistke Džane Sokove in tenorista Janeza Lipuščka. — 14 Radijska poročila. — 14.15 Adamičev orkester. — 14.45 Radijska poročila v slovenščini. — 17.15 Nove plošče Cetra. — 18 Ivanka Velikonja: Delo gospodinje v zimskih večerih, gospodinjstvo predavanje v slovenščini. — 19.30 Radijska poročila v slovenščini. — 19.45 Slovenska glasba. — 20 Napoved časa. — Radijska poročila. — 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini. — 20.30 Lirična sezona EIAU-ja: Fedora. — V odmorih pogovor v slovenščini in novice v slovenščini. — 22.30 Pisana glasba. — 22.45 Radijska poročila.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: Mr. Leustek, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič-Tržaška cesta 48.

S Spodnjega Štajerskega

Meso na praznik sv. Stefana. Prepoved za oddajo mesa in prodajo mesnatih jedil za 26. december, torej za praznik sv. Stefana, je ukinjena. V gostilnah in kuhinjah bodo na ta praznik smeli postreči z mesnimi jedmi, seveda proti odrezkom nakaznic za meso.

Civilna poroka. V poročnem uradu krajevne skupine štajerske domovinske zveze v Šobrju je bila te dni prva civilna poroka. Posestniški sin Matija Ficke se je poročil z Ljudmilo Harich. Poročilo ju je župan ter je imel pri tem lep nagovor o pomenu poroke in družine za nacionalno-socialistično državo.

Nakaznica za jajca. Doslej so v Mariboru dobivali jajca na mesne izkaznice. Urad za prehrano je zdaj prepovedal oddajo jajc na mesne nakaznice in sporočil, da bo odslej nakup jajc dovoljen s posebno nakaznico za jajca.

Franc Lederer. V starosti 40 let je v Brnu umrl po kratki težki bolezni bivši hotelier Lederer Franc. Pokojni je izhajal iz stare mariborske rodbine.

Slovesnost sv. Barbare v trboveljskem okrožju. Tradicionalni praznik rudarjev so v trboveljskem okrožju obhajali v nedeljo 7. decembra. Nastopili so vsi rudarji, ki so se zbrali pred glavnim upravnim poslopjem Trboveljske premogokopne družbe. Slovesnost je začel obratni vodja inž. Köhler in se spomnil najprej ponesrečenih tovarišev. Potem je orisal v slavnostnem govoru prednosti, ki jih uživajo rudarji v veliki Nemčiji. Zatem je govoril vodja urada dela štajerske domovinske zveze Fabshitz, potem pa rudniški ravnatelj inž. Löffler o nalogah rudarjev. V kinodvorani je bila akademija, na kateri so proslavili rudarji 164 tovarišev, ki so že dolga leta pri tem težkem

delu. Vsi rudarji, ki so bili na tej slovesnosti počaščeni, imajo že od 25—30 službenih let. Najstarejši med njimi pa celo 61 let. Najstarejši med njimi se je v imenu vseh zahvalil. Prav tako so bile prisrčne proslave praznika sv. Barbare v drugih rudniških revirjih.

Iz Ribnice

Nov gospodarski odbor za trg Ribnice so izvolili v tork zvečer v posvetovalnici občinskega urada. Zborovanje je vodil občinski komisar g. Rudež. Zborovalci so odobrili preračun, nato pa izvolili nov gospodarski odbor: gg. Rudež, veleindustrialec in posestnik, Lovšin Jože, kolarski mojster in Klun Jože, posestnik. Sledila je živahna debata o novi izlivki za vodovod. Po prvotnem načrtu so namreč nameravali premestiti napajališče, na zborovanju pa so soglasno sklenili, da ostane izlivka na starem mestu, potrebna bo le preureditev tako, da bo napajališče pripravnije za živino.

Tragična smrt matere v narasli Bistrici. Blizu mostu čez Bistrico v Ribnici je živevala v svoji hiši znana dobrosrčna žena Tanka Frančiška. Bolezen jo je priklenila v hišo, kjer je trpela do nesrečne smrti. Zadnje dni je bila že popolnoma duševno zmedena, tako da so jo morali varovati. Ko se je potri mož preteklo noč samo za trenutek odstranil od postelje, kjer je ležala trpinka, je nesrečnica v duševni zmedenosti skočila iz hiše in padla v naraslo Bistrico. Nesrečnico je voda odnesla do Pfeiferjevega mlina, kjer so jo otroci šele naslednji dan našli mrtvo. Pokojna zapuška dvojice neposrečljivega otroka in užaloščenega moža. Hudo prizadeti družini naše sožalje!

Mišek in Netopir

»Zdaj bomo videli, kako se boš boril!« je kričal Mišek, ko je vihal rokave.

»Tako! boš lahko videl, kako se bova udarila!« je kričal Netopir in segel za pas.

Mišek, ki je bil pripravljen za spopad, je zagledal, da se je v roki tolovaja nekaj zabliskalo. Bil je nož!

Iznova je hotel razbojnik bojevati nečasten boj, da bi premagal svojega nasprotnika, ki ni bil oborožen.

»Zdaj ti bide zadnja ura!« je hropel tolovaj, ko je navalil na Miška.

Mišek je bil v silni nevarnosti. Ze je mislil, da ni več rešitve. Sedaj je zagledal na tleh poleg sebe velik lesen bat. Pograbil ga je in nastavljal, da bi prestregel udarec.

»Tresk!« ja završalo. Nož se je zaril v les do nožnice. — Saj bi tudi Mišek lahko potegnil svoj nož. Toda Mišek je bil pošten in se ni hotel bojevati z orožjem. Vedel je, da gre končna zmaga tistemu, ki se pošteno vojskuje. Zato je zalutal bat z nožem v stran.

KULTURNI OBZORNIK

Lea Fatur: Pravlјice in pripovedke

Izšla je prva knjiga Pravlјice in pripovedke, kakor jih je svoj čas napisala pisateljica Lea Faturjeva, pa jih hranila v rokopisu prav do zadnjega časa, ko se je ob njeni petinsedemdesetletnici odločila Ljudska knjigarna, da izda knjigo njenih ljudskih povesti ter njenih pravljic in pripovedk. Bolj kot kjer koli drugod se je pisateljica Lea Faturjeva uspešno uveljavila v poživljanju starih zgodb in spominov, kajti kot pisateljica je ta izredno nadarjena samoukinja izšla vsa iz narodnega izročila. Saj njene zgodovinske povesti temelje večinoma na podatkih, ki jih je slisala od svojih prednikov ter si jih z izredno točnostjo in ljubeznijo zapomnila. Značilen za to njeno osnovno ugašeno je ravno odlomek življenjskega, ki ga je objavila za Mladiko ob šestdesetletnici, pa je napisala samo zgodovinsko ozračje svojega rojstnega kraja Zagorja na Krasi ter podatke ljudskega pravljničnega izročila, ki tvori podlago njenim inspiracijam, o sebi kot taki pa ni spregovorila niti besedice. Tako se vidi, da je svojo osebo popolnoma podredila narodnemu duhu že v tej avtobiografski črtici (Dom dedov), na katero se naslanja tudi Tine Debeljak, ki je pisal uvod tej knjici. Pa tudi sicer je v teh pravljicah pisateljica samo medij starih izročil, ki so nam že v taki ali podobni obliki znani že od drugih pisateljev, naših in tujih, pa so pri Faturjevi doživeli čisto svojevrstno slovensko krasko podobo. V tem je ravno cena teh pravljic, da je v njih pisateljica popolnoma podrejena narodni snovi, ki je noče karikirati in spreminjati v grotesko, kakor Milčinski, ne jo z viška prosvetlenske soditi kakor Trdina, ali na novo tvoriti gostobesedne eksotične domišljiske arabske kakor Severjeva, pa tudi noče dajati samo zgolj zapisa neke neke govornega pripovedovanja kakor Valjavec in narodopisni znanstveniki, temveč hoče dogmatično dano in v spominu ohranjeno snov, katere prvotna inspiracija je že stara stoletja, povedati s svojim jedrnatim in dramatičnim ter nazornim slogom. Nobena beseda ni preveč, vsaka je postavljena tako trdno in jasno, kot so jo postavljali samo naši najboljši starejši pisatelji. Prav okus te starejše pristnosti naše besede in našega stavka dehti iz teh pravljic. To je slog našega romantičnega realizma: nazorni opisi in kratke oznake spreminjajočega se napetega dejanja. Napolnjene pa so z izrazito romantično snovjo, kakor jo predstavljajo slovenski in splošno mednarodni pravljnični svet: čarovnice, peklenski, vitezi, kraljeviči, vedome, krsniki, hudobne mačhe, zakleti bratje, razuzdani graščaki, žrtve žena itd. itd. Podoben svet, kakor ga poznamo iz Grimmov, iz Némceve in drugih narodopisnih pisateljev, le da ga vsak podaja v skladu s svojim narodom, njegovo pokrajino in njegovim duhom. Zato je nekaj pravljic tukaj izšlo iz istega izvira kakor na pri Ném-

covi (Godec je pravil, Kaznovana prevzetnost, Sestra reši v volkove zaklete brate — Zakleti krogarji), toda kakšna je razlika v nujnih spremembah okoliščin in dejanj! Potek je isti — razpredanje pa ima vsaka svoje, Némceva kakor Faturjeva, pa obe takšno, da je še danes veseli brati tako sočno pripovedovanje. V tej prvi knjigi Pravlјice in pripovedke je zbranih devet pravljic: Ne odganjal beračev, Nemni Matiček, Godec je pravil svatom, Čarovnična smrt, Škopnik, Mati božja — rešiteljica, Zagovorjena čarovnica in Sestra reši v volkove zaklete brate. Kakor navaja Faturjeva, je snov teh pravljic slisala od raznih pravljničarjev, predvsem od matere in očeta, ki sta umrla v visoki starosti (82 in 80 let), od svojih tet in drugih, kar pomeni 150 let žive tradicije Gotovo izredno pomembno dejstvo, gledano z narodopisnega stališča! Sicer bo delo znanstvenega narodopisja, da ugotovi, kaj je v teh snoveh odkriteljskega, z ozirom na doslej znano slovensko pravljnično blago, oziroma tuje, v vsakem pogledu pa je to pravljnični svet naših očetov in dedov, in za leposlovca važno samo, kako je povedano! Gotovo je bila tudi pri nas že kakšna teh pravljic povedana po svoje in tiskana, tudi so vidne tuje predloge, toda svojo vrednost imajo, predvsem umetniško, kajti Faturjeva jih je osvežila s svojo pripovedno močjo, ki ni majhna, za nov rod. Tu opravlja Faturjeva veliko nalogo, ki jo je predpisala našim materam, da ohranjajo dragocena sporočila iz davnin in vežejo preteklost s sedanjostjo in prihodnostjo. To dejanje je za Čeha opravila že v letih pred rojstvom naše pisateljice Božena Némceva v pravljicah, ki jih je te dni proglasil češki kritik v »Radu« za največje bogastvo češkega naroda. Pri nas pa je taka čuvarica narodnega zaklada Lea Faturjeva in ga zdaj nekaj podaja v teh pravljicah, ki jim bodo sledile gotovo še nadaljnje knjige, in zato sem jo analogno po Némcevi, ki nosi naslov »babica češkega naroda«, imenoval v uvodu te knjige »babico slovenske mladine«: iz te knjige govori svet naših babic, kakršnega so jim ga slikale njihove matere. pa je podan tako svojsko in sveže v novem nazornem pripovedovanju Faturjeve, da bo še današnji rod in bodoči hodil poslušat slovenske pravljice kot k svoji babici. Zato je preteklost zvezala z bodočnostjo in izpolnila nalogo naših mater, čuvarice narodnega zaklada, da živo izročilo postane zopet živo za bodoče. Zato bodo te pravljice gotovo najlepše darilo za božič ne samo otrokom, ampak vsem, ki jih zanima slovenski pravljnični svet v klenem pripovedovanju sedaj najstarejše slovenske pisateljice, in tudi najstarejše, še vedno delavne predstavnice slovenskega pisateljskega stanu. Knjigo je opremil akad. slikar France Podrekar ter stane vezana 14 lir.

Ob razstavi Debenjak—Jakac—Mihelič

Mihelič: Berač

Sedemdesetletnica Fr. Govekarja

V Ljubljani praznuje 70 letnico rojstva slovenski pisatelj in magistratni svetnik v pokoju Franc Govekar. Z njegovim imenom je v slovenski literarni zgodovini zvezan nastop naturalizma, to je pripovednega sloga in nazora, ki je nastopal konec prejšnjega stoletja proti idealistični literaturi predmoderne dobe, gledajoči vse v solzavi, lepotni luči, dasi je mlajši svet kazal drugačno podobo. Njegov roman »V krvi« je veljal za prenos zolajevskega naturalističnega sveta v naše majhne okoliščine, copitev Ljubljane na Pariz. Gotovo je to pomenilo svoj čas odločno gesto, kajti storjen je bil začetek poti, ki je veljala pozneje mimo Govekarja in proti njemu še v vse drugačen naturalizem in materializem, kateremu se tudi Govekarjev naturalizem mora iz sedanjih perspektiv zdeti osladna romantika. Slabši je spomin nanj v zvezi s Cankarjem, ki je kot avantgardist nove dekadentne romantike naperjal svoje pero proti njemu kot zastopniku tedaj preživelega gledanja. Toda ta polemika ob Krpanovi kobilah bo gotovo še predmet literarnih zgodovinarjev, ki bodo imeli še veliko prilik odločiti vloge in obsodbe, bolj objektivne, kakor pa so bile izražene v bitki dveh živih nasprotnih si značajev. Pozneje je Govekar napisal še več povesti, med katerimi zavzema svoje mesto »Svetinje«, povest iz časa našega narodnega preporoda, ali »Olga«, v katerih se je njegov naturalizem pokazal za zelo romantičnega in celo idealističnega, kar označuje njegovo mladostno borbo bolj za vdinjanost modli, ki ni prinesla takih novosti v praksi, kakor v načelih. Znan je Govekar tudi po svojih predelavah Jurčičevih in Levstikovih romanov v odrska dela (Martin Krpan, Rokovnjači, Deseti brat) in drugih delih. Velika je bila njegova vloga v javnosti, v katero je posegal kot urednik Naroda, kot intendant Narodnega gledališča, kot kritik gledaliških predstav, kar je še

zdaj, kot delavec v narodnih društvih in drugod. Bil je načelni nasprotnik usmerjenosti naših listov, toda vedno koncilianten. Kot človeku, s katerim je zvezan precejšen kos zgodovine slovenskega časopisja in kulturnega dogajanja, ter prijatelju in častniku mu čestitam ko lepemu življenjskemu jubileju. — td.

Dr. Lev Svetek: Odpravnina. — Kot ponatis iz 8.12. št. »Slov. Pravnik« je izšla na književnem trgu razprava dr. Leva Svetka o odpravnini. Na 42. straneh obravnava avtor ta danes silno aktualni delovnopравни problem, izčrpan s teoretičnega in praktičnega stališča in podaja na koncu njega oris tudi z ozirom na mednarodno zasebno pravo. Razprava je opremljena z bogato domačo in tujo judikaturjo. — Knjižica se dobi v vseh ljubljanskih knjigarnah, po ceni 5 lir za izvod.

Slina ustavi kri

Splošna izkušnja nam pravi, da rane v ustih hitro nehaajo krvaveti, četudi umetno ne ustavimo krvi, ampak jih oslinimo. Zdravniki se zadevo natančneje preiskali in so s poskusi dognali, da elina es ustavi kri v ustih. Razne živali iste vrste so istočasno ranili ter obvezali nekatere z obvezami, prepojenimi s slinami, druge pa z obvezami, prepojenimi s raztopino kuhinjske soli. Pri prvih se je krvavitev kmalu ustavila, dočim so enake druge rane še močno krvavele. Če vbrizgamo slino v kri, se kaj kmalu opazi dvople slino na krvni obtok. Iz tega si razlagajo dvojile: ali povzroči slina spremembo v kakovosti krvi in jo ustavi, ali pa vpliva na živčevje žil v žilah in jih stisne. V obeh primerih je praktična posledica ista: ustavitev krvavenja.

Najbogatejša ulica na svetu

Morda bo kdo zopet pričakoval, da je v kakem ameriškem vele mestu, pa ne bo držalo. Najbogatejša ulica na svetu se vsa sveti v zlatu in srebru, je majhna prehodna ulica v Delhiju v Britski Indiji. Imenuje se Chandi Chowk. V tej majhni, zakotni ulici so razstavljene v izložbah krasne ruhe, preproge, obleke in plački, tu je mnogo slonove kosti in neizmernih zakladov različnih predmetov iz zlata, srebra in draguljev. Da bi jih delavci in nameščenci po opravljeni službi ne odnesli iz bajnopravljne ulice, vsak večer pred njihovim odhodom natančno stekajo vse dragocene predmete.

Visoke pete niso škodljive

Ni še dolgo tega, ko je divjala proti visokim ženskim petam pravcata križarska vojna. Govorilo se je, da so visoke pete škodljive za zdravje, da povzročajo deformacijo nog in nategnjenje žil v stopalu itd. Ortopedski strokovnjak prof. Pitzen pa pravi, da visoke pete niso tako škodljive, kot navadno mislimo. Po njegovem mnenju je potrebno, da je višina pet v pravilnem sorazmerju z velikostjo noge, oziroma z dolžino stopala. Čim daljša je stopalo, tem višja mora biti pet. Normalne pete naj bodo 3 cm visoke, 5 cm visoke pete pa odgovarjajo zelo dolgim stopalom. Ljudje, ki mnogo stojijo, bi morali imeti visoke pete, tisti, ki mnogo hodijo, pa nizke, 6 cm visoke ali še višje pete pa so tudi po njegovem mnenju pretrane in zdravju škodljive.

Sladkor bodočnosti

Pod imenom sladkor navadno razumemo samo beli industrijski sladkor v kacakah ali v sipi, ki ga dobivamo iz sladkornega trsta ali iz sladkorne pese. V resnici pa je še vse polno drugih vrst

Iz Hrvatske

Premestitev velikega župana. Poročali smo že, da je poglavar imenoval za novega velikega župana velike župe Bribir in Sidraga v Kninu Davida Sinčiča, dosedanjega podžupana istotam. Istočasno je dosedanjemu županu te županije Ante Nikolič predstavljen v istem svojstvu v notranje ministristvo v Zagreb.

Sprejemi pri podpredsedniku vlade. Podpredsednik hrvatske vlade dr. Džafer Kulenović sprejema stranke izključno samo ob torkih, sredi in četrtkih od 11 do 13.

Zagrebečani za hrvatsko zimsko pomoč. Akcija za zimsko pomoč vsestransko podpirajo tudi Zagrebečani, ki so do sedaj v ta namen zbrali nad 1.400.000 kun.

Medicinska fakulteta v Sarajevu. Vseučiliški profesor dr. Edvard Miloslavski se v glasilu zagrebskega vseučilišča »Alma mater Croatica« zavzema za ustanovitev medicinske fakultete v Sarajevu.

Novo vodstvo križarskega sestrinstva. V prostorih velikega križarskega sestrinstva v Zagrebu je bil oni dan redni občni zbor, na katerem je bilo izvoljeno novo vodstvo.

Posveti o nadaljnjem delovanju križarskih društev. Prejšnji teden je bilo v Zagrebu zborovanje zastopnikov križarskih društev in organizacij. Na sestanku so delegati predvsem razpravljali o nadaljnjem delovanju teh društev.

Nov predsednik Cecilijinega društva v Zagrebu. V nedeljo je bil v Zagrebu občni zbor Cecilijinega društva, na katerem je bil namesto umrlega dosedanjega predsednika kanonika dr. Janka Barleta izvoljen za predsednika kanonik Krešimir Pečjak. Podpredsednik in urednik glasnene priloge društvenega glasila je prof. Franjo Dugan.

Prireditve bolgarskih akademikov v Zagrebu. Ob obletnici smrti sv. Klimenta Ohridskega, ustanovitelja in zaščitnika Bolgarske akademije v Sofiji, so imeli slavnostno prireditve tudi bolgarski akademiki v Zagrebu. — Slavnostna akademija je bila združena s koncertom bolgarskih pesmi, ki ga je prenašala tudi zagrebska radijska postaja.

Elektrifikacija Marije Bistrice. Pred nekaj dnevi je dobila električno razsvetljavo tudi Marija Bistrica, za kar se je posebno zavzemal župnik največje in najslavnejše hrvatske romarske cerkve Seigerschmidt. Ljudstvo je ob tej priliki navdušeno pozdravljalo zastopnike oblasti in klicalo poglavariku ter njegovim sodelavcem.

Dr. Budak odpotoval v Berlin. Novoimenovani hrvatski poslanik v Berlinu bivši prosvetni minister dr. Mile Budak je oni dan odpotoval na svoje novo službeno mesto. Na postajo so ga spremlili vsi člani hrvatske vlade vodstvo ustaškega pokreta in diplomatski zastopniki držav trojnega sporazuma.

Novi veliki župan na Hrvatskem. Poglavarik je podpisal odredbo, s katero je imenovan David Sičič za velikega župana velike župe Bribir in Sidraga s sedežem v Kninu.

Graditev nasipa od Brčkega do Bosanskega šamca. Letos so začeli graditi na Hrvatskem velik nasip od Brčkega do Bosanskega šamca, ki bo preprečeval dosedanje vsakoletne poplave Save. Graditev nasipa so morali sedaj zaradi zime ustaviti, z deli bodo pa nadaljevali takoj spomladi.

Ureditve železniškega in osebnega prometa med Hrvatsko in Madžarsko. V Budimpešti je bil te dni podpisan sporazum med zastopniki madžarske in hrvatske vlade o ureditvi železniškega in osebnega prometa med obema sosednjima državama.

Zunanji minister dr. Lorković v Bolgariji. Zunanji minister dr. Lorković je te dni odpotoval v Sofijo, kjer je podpisal kulturni sporazum, sklenjen med obema državama. Po prihodu v Sofijo je sprejel sofijskega dopisnika belgajkega nemškega dnevnika »Donau Zeitung« ter mu je dal izjavo o raznih vprašanjih.

Obvezen zimski nahod

Zima je tu in z njo njeni zvesti spremljevalci nahod, kašelj in gripa. Hitro jih hočemo pregnati. Kaj naj storimo? Poskusimo morda s temle: vzemimo sočno limono, jo na mizi ali z dlanmi krepko vžvajamo, nato pa prezežimo in iztisnimo. Nekaj soka vsrkajmo v eno, nekaj pa v drugo nosnico. Če to ne bo pomagalo, spijmo zvečer, preden se vležemo, čaj v katerem smo skuhalli enake količine bezgovih jagod, lipovega cvetja in bezgovih listov. Čaj mora biti nekaj minut zaprt, kadar vre. Ko je skuhan, mu dodajmo še sok iz pol ali cele limone in ga čim bolj vročega spijmo.

Po lestvah v vas

Nad krajem Louche les Bains leži svitsarska vasica Albinen, ki ima to posebnost, da je ne moreš kar tako najti in posetiti. Edina pot, vodeča v to planinsko gnezdece, je speljana preko prepada in jo tvorijo lesene lestve, naslonjene na navpično skalnato steno. Pot v Albinen je vedno združena z velikimi napori in tudi nevarna. Lestve vise preko 100 m globokega prepada. Ko so vaščani že starejši, sploh ne gredo več iz vasi; le krepki moški in mladina hodijo v okolico in prinašajo preko prepada težka bremena življenjskih potrebščin in nakupljenega blaga.

Prve železnice

Prva železnica je stekla v Angliji l. 1825. med Darlingtonom in Stockholmom. Deset let nato je bila zgrajena prva proga v Belgiji med Bruxellesom in Malinesom in še istega leta tudi v Nemčiji med Nürnbergom in Fürthom. L. 1837. je dobila prvo železnico Francija med Parizom in Saint Germainom. Leto dni pozneje je bila narejena prva železnica v bivši carski Rusiji med Petrogradom in Carskim selom. Sledile so l. 1839. Nizozemska, 1840. Avstrija in Italija, nato Švica in za njeni ostale evropske države.

njih, ki se tičejo nove Hrvatske in Bolgarije. Med drugim je izjavil, da se morajo Hrvatje kakor Bolgari za sličnost svojih jezikov zahvaliti svojim slovanskim prednikom, za smisel za državotvornost pa Hrvatje Gotom, Bolgari pa Turanom. Obe državi, ki imata pod svojo oblastjo večino ozemlja prejšnje Jugoslavije, morata po Lorkovičevi izjavi popraviti to, kar je bilo prej slabega. To skupno delovanje pa nima prav nobene zveze s kako panslavistično idejo, ker je zanj sporazum proti kominterni in trojni sporazum edina podlaga za evropski novi red na Balkanu.

Iz Srbije

Ljotić med srbskimi inženirji. Po izjavi vseh srbskih stanovskih zbornic, da se v vsem pridružujejo predsedniku srbske vlade, generalu Nediću, in v vsem odobravajo njegovo politiko ter obsojajo vse tiste, ki so povzročili notranje poboje po Srbiji, je prišel v inženirsko zbornico Dimitrij Ljotić ter je zbranim inženirjem predaval in poročal o sedanjem političnem položaju v Srbiji. Govorec o vzrokih propada prejšnje države je Ljotić poudarjal važnost momenta, da mora srbski narod in srbsvo ohraniti glavo do konca vojne. To bo pa dosegel samo tedaj, če se bo ves aktivno odločil za politiko sedanje vlade, ki je sedaj edina moč v Srbiji. V to je pa predvsem pozvano razumništvo, ki ne sme več neaktivno stati ob strani in s tem dajati potuho raznim temnim elementom.

Odločni ukrepi srbskega ministra za narodno gospodarstvo. Naš list je že poročal, da je odšel srbski minister za narodno gospodarstvo Mihajlo Oljčan v notranjost Srbije, kjer sedaj na kraju samem organizira notranjo upravo, izdaja potrebne ukrepe, postavlja župane, okrajne načelnike in druge javne funkcionarje ter izdaja potrebna navodila za razdeljevanje živil med ljudstvo. Dosedaj je obiskal že precej srbskih mest. V Kruševu je imel tudi govor proti zbranim meščanstvom, kateremu je orisal sedanjí notranji položaj Srbije. Poročal je tudi o uspehih prostovoljskih oddelkov. V zvezi s tem je poudarjal, da bodo morali za obnovo Srbije prispevati vsi ljudje. Vsak po svojih močeh. — »Da bi bila ta pomoč hitra«, bom jutri sprejel prispevek in pomoč od članov tiste družbe, kateri pripadajo junaki, ki prelivajo svojo kri in dajejo s tem svoj največji kapital za rešitev naroda. Kdor se pa tej prošnji ne bi odzval in ne bi hotel ničesar sam prispevati, mu bom vzel sam. Od tistega, ki ima deset milijonov bom vzel pet milijonov in jih bom uporabil za obnovo tega kraja.« Istočasno je minister izdal tudi naredbo, po kateri so morali v Kruševu, kakor tudi povsod drugod, vsi ljudje v treh dneh plačati zaostale davke. (Novo vreme.)

Popis vseh vozil v Mladenovcu. Občinska uprava v Mladenovcu je dala popisati vsa vozila na svojem upravnem področju.

Nove srbske poštné znamke. Srbska pošta uprava je pripravila za svoj poštni promet nove poštné znamke, na katerih so naslikani srbski samostani Manasije, Sopočani, Žiža in Gornjak.

Enotni jedilni listi za vse gostinske obrate. V zvezi z naredbo belgajškega policijskega ravnanstva, po kateri smejo od sedaj vsi gostinski obrati pripravljati samo eno vrsto jedi, bo sedaj ravnanstvo za prehrano izdalo tudi enotne jedilne liste za vse gostilne in restavracije. Na jedilnih listih bodo predvidene vse vrste jedil ter se bodo posamezni gostilničarji lahko sami odločali za pripravo navedenih jedil. Cene enotnim jedem so bile prve dni od 30—60 din. Srbsko časopisje se sedaj zavzema za znižanje teh cen, ker so previsoke. S temi ukrepi misli oblast za tretjo tudi črno borzo, ker gostilničarjem ne bo treba več stikati za vsimi tistimi živil, ki jih v redni prodaji ni več mogoče dobiti. Gostilničarji bodo sedaj pač pripravljali jedila iz živil, ki jih bodo lahko dobili na trgu.

Srbska narodna banka je dala v promet nove bankovce po 500 din.

Poštné ugodnosti za nemške privatne šole. Po uredbi o nemških šolah v Banatu imajo vse tamonjše nemške privatne šole pravico javnosti in uživajo iste pravice, kakor vse ostale drž. šole. Med drugim so oproščene tudi poštnine.

Maksimirane cene za mleko. Komisarjat za cene in mezde je pred dnevi določil najvišje dovoljene cene za mleko v Belgradu in v notranjosti Srbije. Po tej odredbi bodo od sedaj smeli prodajati kmetje in mlekararji mleko v Belgradu po 6 dinarjev liter, v notranjosti Srbije pa po štiri dinarje.

Srbska zimska pomoč. Za zimsko pomoč so do sedaj v Srbiji nabrali 8 milijonov din.

Zbornice v Belgradu odobravajo politiko generala Nedića. Odvetniška, inženirska, obrtna, lekarniška, industrijska in trgovska zbornica so poslale pismo srbskemu ministrskemu predsedniku, v katerem v vsem odobravajo njegovo politiko in stališče, ki ga je zavzel zaradi ohranitve srbstva in povrnitve miru v državo.

Komisar v Kolarčevi ljudski univerzi. Srbska vlada je izdala uredbu, ki daje prosvetnemu ministrstvu pooblastilo, da lahko postavi komisarja na Kolarčevi ljudski univerzi.

Belgrad je dobil nov sneg. Te dni je temperatura v Belgradu zopet padla in je zapadel nov sneg, ki pa ni povzročil nobene škode in se je promet vršil redno naprej.

Vino se je v Srbiji zelo podražilo. V zadnjem času se je vino v Srbiji zelo podražilo. Liter navadnega vina stane navadno 50 din.

Ženska lepota

»Kaj misliš, kdaj je ženska najlepša?«
»V tistih 10—12 letih, ko je vedno 22 let stara.«

Francesco Perri:

11

Neznani učenec

Zgodovinski roman iz Kristusovih časov. Prevedel dr. Joža Lovrenčič.

»Amala, sikambreka sužnja, ki jo je dobila gošpa od Enobarbove žene. Toda poslušaj me, gospod, ne kaznuj je še, ravnaj se v tej zadevi po mojem nasvetu. Veš, gospod, da te ljubim. Božanska Izida ve, kako mi je pri srcu tvoja sreča. Ne vzbujaj suma, da veš kaj o tem, kar sem ti povedal. Če začnemo rogovilit, ne bo nič, še sled za divjačino izgubimo. Treba je molčati in čakati. Ob ljubljani ti, gospod, da ti ju dam v roke kakor dve miški v pasti!«

»A zakaj praviš, da se ljubita,« je hotel vedeti Valerius, »ali si videl kaj posebnega, da bi mogel to potrditi?«

»Gospod,« je odvrnil Manoa, »ljubezen govori bolj z očmi kot z usti, zlasti kadar je preprosta. Igrata se kakor dva golobčka. Dovolj je, ako ju človek vidi, ko sta ei blizu, pa ugane, da se ljubita.«

7.

Res je bilo tako. Valerius se je čudil, da ni tega prej opazil. Vedno sta bila skupaj in se z očmi ljubkovala, a vendar je bilo vse to zanj še nerazložljivo.

Ko je pomislil, se mu je zdelo nemogoče, da bi se njegova žena s svojim nepreračunljivim, pomnim in resnim značajem navezala na dečka, ki ni slegel še pretekste in ni v hiši več kot kak osvobojenec.

Ko se je gnil, da bi odkril izven hiše kako tako razmerje, ni opazil, da je nevarnost pod domačo streho. Kar besnel je.

»Pri vseh bogovih,« je ponavljal in se bil s

svojimi velikimi rokami po kolenih, »gda sem grel na prsi! Mešanec, sin navadne Judinje, ki sem ga dvanajst let redil kakor vrbca in ga dan za dnevom klical sin! O, moje maščevanje bo grozno, čeprav ga štiti cesar, da, prav zato, ker ga ta ... Na jeziku je imel besedo »stari bebec«, a jo je ob težkem pogledu na Manoa požrl, ker je bilo nevarno tako govoriti tudi pred lastnimi sužnji.

»Da,« je povzel, »cesar ga štiti. Za Rim in ves narod ni mar, za tega mešanca pa skrbi. Če ga ne bi štiti, bi ga pri prici zaklal kakor kozlička. In ona ... virgo sapiens, Dianina svečenica, ga ima seveda zato vedno pri sebi, da mu prebira grške knjige in mu brblja bajke! Bedneža! O, pripravi mi jama tako past, da se zmečkata v njej kakor pogača iz pirjevice! Manoa, pomagati mi moraš pri mojem maščevanju. Bastarda poženem iz hiše in v kakem kotu Subure naj ga kak gladiator zadavi!«

Manoa je priprl oči in potem rekel:

»Gospod, če boš poslušal moj svet, te poučim, kako bi se ga brez nevarnosti iznebili in bi si pridobili še cesarjevo naklonjenost.«

»Govori,« je zahteval Valerius, »dam ti dva tisoč sestercev in še eno leto svobode!«

»Poslušaj me, gospod. Saj veš, da ima cesar, zdaj ko je star, posebno rad lepe mladeniče, zlasti ako so iz plemiških krogov. Lucius Aruntius in Marcus Lepidus sta obogatela zadnje čase kakor Krez, ker sta priskrbela cesarju tako družbo. Tvoj varovanec Adonij je najlepši deček, kar jih je danes v Rimu. Pelji ga s seboj v Ostijo in ga pokloni cesarju. Tako se ga lepo iznebiš in ga predaš gotovi pogubi, sebi boš pa koristil.«

Valerius je kar zazijal ob tej misli, ki je bila tako nenavadna, pravi peklenški domislek. Edino, kar ga je motilo, je bil strah pred posledicami.

»Tvoj predlog, Manoa, je dober, a zakaj praviš, da ga gotovo spravim v pogubo, ako ga izro-

čim cesarju? Kaj pa, če bi postal cesarjev ljubljene in bi izrazil svoj vpliv, da bi se nad menoj maščeval? Bil bi izgubljen!«

»Gospod,« je z zlobnim nasmeškom pripomnil Manoa, »ti res ne poznaš značaja svojega varovanca. Bolj ko Prometej je ponosen in bolj divji kakor libanonski panter. Gotovo se upre cesarju, ki ga da potem vreči s kake čeri v morje.«

»Pri Jupiteru, prav imaš, Manoa. Pokliča ga takoj in mu reci, naj pride k meni!«

Medtem se je dal Valerius odnesti v tepidarij in se vrgel v toplo vodo, odišavljeno s izvarkom iz igel tuzijskih emrek, katerega mu je pripravil neki mazilar iz kadilarske četrti prav nalašč za okrepitev.

8.

Ko je Manoa stopil v prostore kjer je stanoval Adonij, da bi ga poiskal, ga ni našel. Vstal je že bil in odšel na vrt, da bi opravil jutranje umivanje in se poklonil soncu s svojo molitvijo.

Po dogovoru med Varilijo, Lolijo Pavlino in drugimi tovarišicami iz Lolijinega templja naj bi se Adonij ta večer popolnoma uvedel v Dionizove misterije. Zato se je že od prvega dne v mesecu pripravil z raznimi odiševalnimi vajami na veliki obred.

9.

Lahko škripanje peska pod koraki sužnja Manoa ga je vznemirilo, a ni obrnil glave, dokler ni končal moliti. Ko se je obrnil, je zagledal Egipčana. »Pozdravljen, gospod! Oče Valerius Messala te prosi, da bi prišel k njemu.«

Razmerje med Adonijem in Valerijem se bilo vedno komaj malo pristržnejše, kakor med sužnjem in gospodarjem. Valerius ga je zaničeval kot vsiljivca v svoji hiši, kot mešanca in sina neke Judinje in ga ni nikdar klical, razen ako mu je bilo treba kaj ukazati, vendar ga je Adonij ogovarjal z oč-

tom in vsi sužnji so se ravnali po tej navadi.

Nenavadni jutranji poziv je Adonija nekoliko presenetil, a je vstal in šel s sužnjem v Valerijeve prostore.

Valerius je bil še v kopalnici.

Ko je Adonij vstopil in pozdravil, ga je Valerius premeril s hitrim pogledom in ostrmel.

»Pri belih bokih Latoninih, deček je zares lepi!« je rekel sam pri sebi.

Vsa postava in obraz sedemnajstletnega mladeniča sta bila po kopeli in jutranjih vajah tako sveža, da je napravil vtis nežnosti in svežosti, kakršnega napravijo nekatera drevesca v soncu. Njegovo nekoliko podolgovato glavo so pokrivali gosti črnosinji kodri, da je sličila velikemu grozdu, lahko ukrivljeni orlovski nos z milino podhrtevačjih nozdrvi je dajal obrazu nekaj žgočega in obenem ženskega, jantarsko rjava polt in sladke, nabrekle ustnice so dokazovale, da obilna kri teče po njegovih žilah, čeprav z latinsko pomešana, teta vroča kri sirijskega plemena, ki je tako občutljiva za ljubezen in sanje. Valeriju se je srce kar širilo. Cesarju bo tak dar gotovo všeč.

Sin nesrečne Judinje je bil torej izgubljen.

Valerius je še prikril svoje misli in je govoril z njim nenavadno prijazno.

»Sin moj Marko,« mu je rekel, »kakor veš, se vrne danes cesar v Rim. Vedno je skrbel zate in odkar si prišel z Vzhoda, si pod njegovo zaščito. Zato želim, da bi mu te predstavil in bi videl z lastnimi očmi, kako je njegov varovanec vzrastle in bil vzgojen kot pravi Rimljan. Sicer si že na tem, da slečeš preteklo. Prihodnji mesec Martov oblečeš že virilsko togo in vstopiš v javno življenje. Zaradi tega je prav, da te bo cesar videl in poznal, ko bo šlo za to, da ti da kako mesto v vojski ali v kaki pokrajini. Valerijec si in delati boš moral čast svojemu očetu, ki je bil pogumen vojak in zgleden uradnik.«

Vse vrste oglasov

za „SLOVENEČ“ in „DOMOLJUBA“
lahko naročate v naši podružnici v
NOVEM MESTU

Berite

„Slovenca“
in oglašujte v njem!

Službe

Dobe:

Hišnika

za center, upokojenca, strojevodjo ali mehanika, sprejem s 1. januarjem. - Polzvedbe: Strojansko, manufakturna trgovina Pred škofijo 21, Ljublj.

Brivskega pomočnika

prvovrstnega, sprejem. Salon »Slavica«, Miklošičeva c. 6, Ljubljana. b

Kupimo

Rabljene steklenice

od Jekocitrola, Tonovina in Efetusina, odišene - kupujemo z zamaskom ali brez. »Čehostaklo«, Resljeva cesta. k

Steklenice - likerske

(oglate, litrske in konjak steklenice) kupimo vsako množino takoj. - ALKO, Gospodarska cesta št. 13 (Kolizej). k

Avto-motor

Pet tovornih avtomobilov

na lesni plin se vzame za dobo 1 ali 2 meseca takoj v najem. Ponudbe je poslati upravi »Slov.« pod št. 13434.

Stanovanja

Trisobno stanovanje

moderno, v novem bloku Pokoj. zavoda, zamenjam z dvosobnim modernim stanovanjem s centralno kurjavo. Ponudbe upravi »Slov.« pod »Zamenjava« št. 13416.

Pohištvo

Novo šperano spalnico

ugodno prodam. Kolizejska 4, dvorišče.

Čitajte »Slovenca«

Oporoka na razglednici. Neko berlinsko sodišče je moralo odločiti o nenavadni oporoki. Pred kratkim je umrl mož, ki je bil poslal svojemu sinu razglednico in na tej razglednici mu je sporočil, da ga postavlja za edinega dediča varga svojega imetja. Podpisal se je kot »vsa oča«. Sin je to razglednico prebral in se zadnje volje svojega očeta in zahteval vso dediščino. Hči, njegova sestra, pa je oporoko v tej obliki oспорavala. Sedaj je odločilo sodišče, da je ta oporoka na razglednici vendarle v polnem obsegu veljavna.

Številne ovce. V Iraku (v Mali Aziji) redijo navadno okrog 12 milijonov ovce. Razdalja od duše bližnjega človeka je dolga včasih kakor svetlobna leta. Noben narod ni pred mrazom tako občutljiv kakor Kitajci. V hudi zimi si kak Kitajec nadene kar po 14 oblek, da ga ne zebe.

TEREZIJA HAFNER

ro. MARKOLI

sopraga člana Narodnega gledališča

Pogreb blage pokojnice bo v nedeljo, 14. decembra ob 14. uri iz kapelice sv. Frančiška na Zalah na pokopališče k Sv. Križu. Ljubljana, dne 12. decembra 1941.

Globoko žalujejo: Ivan, soprog, Majda, hčerka, Janez, sin — in ostalo sorodstvo.

Vsemogočni je nedoumljivo odločil nenadoma poklicati k Sebi našega ljubljene soproga, sina, brata, svaka in prijatelja — sošolca, gospoda

Jakoba Jana

lesnega trgovca

Pogreb nepozabnega bo v soboto, dne 13. t. m., ob pol 5. uri popoldne z Zal, kapele sv. Andreja k Sv. Križu.

Maribor, Gorje pri Bledu, Ljubljana, dne 11. decembra 1941.

Žalujejo

Kap jih je zadela...

28

Lynghy previdno prelista papirnate zvitke. »Vas je tale ponoči obiskal?« Razgrnil je pred Chappella rumenkast list.

Na njem je bila precej preprosta perorisa, ki je predstavljala pritlikavca. Ta je bil pobarvan z obledelimi vodenimi barvami.

Bil je zelo podoben pritlikavcu iz nočnega obiska.

»Preklete!« zamrmra Amerikanec. Tudi Higgins je pristopil.

»Pa je bil res takle?« ga vpraša.

»Kot bi bila njegova slika!«

»Kdo je ta?« vpraša Higgins Lynghyja.

»Calgar, drugi heatherstonski grof, živel v šestnajstem stoletju. Zaradi njegovih okrutnih dejanj ga je škof preklel in sedaj mora bloditi dva tisoč let po svetu.«

Od vrat sem se je čul glasen smeh in vsi trije so se obrnili.

Vstopil je Montgomery.

»Človek božji,« pravi spakujoč se, »saj tole se sliši kot strahoten roman!«

S skrivnostnim izrazom v obličju dvigne Lynghy karajoče prst.

»Ne smeta pozabiti, da sta na Škotskem, v zemlji, kjer se verjamejo v duhove in pri-

kazni.«

»... in v zemlji škotskega whiskyja!« pri-

stavi Montgomery.

»... in če boste dvignili pokrov Calgarjevega grobišča, boste videli, da je grob drugega heatherstonskega grofa prazen! Calgar še ni zveličan! Išče si še novo žrtev!«

Po teh besedah zvije Lynghy svoje papirnat zvitke in zapusti brez besed sobo.

»Ni čisto pri pravem, ne?« vpraša Montgomery.

Chappell skomigne z rameni.

A Higgins zarecitira zamišljeno Williama Shakespeara:

»Med nebom in zemljo je več stvari, kot se modrosti vaši šolski sanja...«

»Lepo nežno, nežno!« ga opomni Montgomery.

»Sedaj manjka še samo hladen dih strasil.«

»Nikar se ne norčuj!« pravi resno nadzornik Higgins.

»Obhaja me čudna slutnja, da ne bom doživel tujinskega dne!«

Sedaj se je zasmejal še komisar Chappell.

»Pojdimo tja v stolp, kjer je antena. Mi-

slim, da vam bo čisti zrak dobro del!«

»Toda whisky bi bil boljše!« meni Montgomery.

Beli stolp heatherstonskega gradu je imel osem nadstropij.

Iz šestega nadstropja je peljal pokrit prehod v stari del gradu. Tam so bile v prvem nadstropju spalnice in druge sobe.

Naša trojica mož se je povzpela po polžastih stopnicah, ki so peljale v gledališko dvorano in si tako skrajšala pot v atelje gospe Chappellove.

Okrog voglov je tulila burja, ki je postala ponoči še močnejša.

Kaplje dežja so tolkle od okna; in mrak je delal videz, da se še ni zdanilo.

Iz malih okenc, ki so razsvetljevale stopnice, si lahko videl, kako podi morje svoje

valove proti skali, na kateri je bil sezidan grad Heatherstone.

Vzvalovila se je celo voda v grajskem jarku, ki je obdajal grad, in je pljuskala ob skale.

Nad jarkom, ki pa je bil komaj tri metre globok, je peljal tudi prehod v beli stolp.

Ker se je naša trojica kriminalistov glasno zabavala, ko je stopala po stopnicah, ni mogla slišati, da se je smukala za njimi neka postava, ki je pazljivo opazovala vse njihove kretnje.

Ta skrivnostni človek — kajti postava, ki je hodila za njimi samo v temini in je poznala vsako ped prostranega gradu, je zgledala res skrivnostno — je stopala za njimi vedno v taki razdalji, da ga nihče ni opazil in močje niso mogli niti slutiti, da jih nekdo zasleduje.

In pri tem se ni niti sanjalo nobenemu izmed njih, da se nahajajo kot kriminalisti po poklicu, v nevarnosti.

»Vi morda ne boste tega razumeli,« je govoril Higgins, ko je šel skozi vrata prehoda, ki mu jih je odprl Chappell, »toda jaz bom vesel, ko bomo imeli enkrat ta primer za seboj!«

Ni še izgovoril zadnje besede in že je izginil v globino izpred preplašenih oči obeh Amerikanec.

Tla pod Higginsom je nekdo prežagal.

Zaman je poskušal nadzornik Higgins, da bi se oprjel med padanjem robov luknje.

Z glasnim krikom je strmoglavil v globino.

Padal je štiri in dvajset metrov, preden so ga zagnili slani valovi v grajskem jarku.

»Bog vsemogočni!« je vzkliknil Montgomery.

»Zdaj pa ima ta primer za seboj!«

Kot hipnotiziran je strmel Chappell na bele žagance. Tam, kjer so bile prelomljene, so se še razločno poznali sledovi žage.

Potem se je nagnil naprej in opazoval, kdaj se bo prikazalo Higginsovo telo.

Grajski jarek je bil za padec s take višine vse preveč plitev in tako je udaril Higgins z glavo tako nesrečno ob dno jarka, da so ga sedaj valovi nezvestnega premetavali sem in tja.

»Utonil nama bo!« je zatulil Chappell. »Tako, morava ga rešiti!«

Montgomery je bil zelo duhaprisoten.

Skočil je k vratom, ki so peljale k polžastim stopnicam, da bi pohitel dol.

S tarnajočim glasom je omahnil nazaj.

»Zaklenjen!«

»Zares?«

Montgomery je stresal vrata, da se je krusil omet v pokah, a vrata se niso podala.

»Zaman!«

Chappell je vzdihnil.

»Stvar se mora premisliti! V dveh minutah lahko Higgins utone! Na drugo stran tudi ne moreva...«

»Zakaj pa ne?«

»Gotovo je zaklenjeno! — Torej — dol!«

»A kako?«

»Plezati!«

»Samomor!«

»Bomo že našli kak izhod!«

Chappell je strgal s sebe žaket, vrgel zraven njega usnjati tok za revolver, pritegnil si močnejše pas in že je zdrknil skozi odprtino v tleh.

Njegove noge so bingljale po zraku.

Podnice, ki se jih je krčevito držal, so sumljivo pokale pod njegovo težo.

»Preklete!« zakolne Montgomery razburjen. Legel je na trebuh in gledal skozi odprtino za Chappellom v globino.